

Twan Bennenbroek

Dilemma's bij afwikkeling nalatenschap

- 10** Meldplicht datalekken
ook belangrijk voor
notariële praktijk
- 20** *Special:* De Europese
Erfrechtverordening
- 26** Notaris krijgt het druk
met nieuwe Woningwet

Individueel en op maat. De BAVAM excedent beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor het notariaat. **Hét alternatief.**

Sinds vorig jaar heeft u als notaris de mogelijkheid om zelf te bepalen bij welke verzekeraar u de excedent beroepsaansprakelijkheidsverzekering wenst af te sluiten. Beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar BAVAM introduceerde in 2014 haar excedent beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor het notariaat. Geen standaardoplossing tegen een vaste prijs, maar een individuele en op maat gemaakte verzekering die tegemoet komt aan uw eigen wensen en belangen. Meer weten of een offerte aanvragen?

Kijk op www.bavam.nl/notaris.

Over BAVAM

BAVAM is al 50 jaar actief als expert en verzekeraar van beroepsaansprakelijkheidsrisico's voor financieel adviseurs en makelaars onroerende zaken. Deze expertise heeft zij met succes uitgebreid naar het notariaat. BAVAM is een handelsnaam van de Verenigde Assurantiebedrijven Nederland N.V. (VAN).

De VAN biedt verzekeringsoplossingen waarin de 'gewone' verzekeringsmarkt niet voorziet – of kan voorzien. Dat doen zij onder andere met bijzondere verzekeringsproducten of producten voor bijzondere risicogroepen. De VAN ziet het als haar maatschappelijke taak om voor verzekeringsoplossingen te zorgen, ook als dat niet eenvoudig is.

BAVAM

U staat naast uw klant. En wie staat er achter ú?
BAVAM, de verzekeraar van professionals.

- 4 Nieuws
- 10 Meldplicht datalekken
onderdeel van notariële praktijk
- 12 Stelling: CLTR moet breder
toegankelijk worden
- 15 Column Nora van Oostrom-Streep
- 16 De Sionsberg 2.0
- 19 Koffie: Saskia van Wechem
- 22 Webinar Europese
Erfrechtverordening
- 24 De Foto: Regiobijeenkomsten KNB
- 28 Tucht recht uitgelicht:
De depotovereenkomst
- 30 Nieuwe Wet werk en zekerheid
- 33 Verplichte collectieve
beroepsaansprakelijkheids-
verzekering
- 34 En verder: Jeannine van der Does
de Willebois-Geurts
- 36 Specialisten
- 39 Column Jef Oomen
- 40 KNB-nieuws
- 44 Tucht recht
- 46 Personalia
- 46 Kanocolumn

Op de cover

Twan Bennenbroek, kantonrechter, vertelt op p. 6 over de expertgroep die kijkt naar de dilemma's bij vereffening van negatieve nalatenschappen.

6 Dilemma's bij de vereffening

Sparren met een kantonrechter over het afwikkelen van een nalatenschap, kan dat? (Kandidaat-)notarissen willen dit wel, maar de kantonrechter houdt vaak de boot af. Waarom? 'Wij moeten een oordeel vellen over het werk van de vereffenaar. Hoe kan ik dat aan het eind van het proces doen als ik tijdens het proces meedenk?', zegt kantonrechter Twan Bennenbroek.

20 'Het is beslist een vooruitgang'

De Europese erfrechtverklaring is een belangrijke vooruitgang. Maar het zal nog wel even duren voordat alle lidstaten hierop ingesteld zijn en alles vlekkeloos verloopt. Waar moet de notaris op letten?

26 Notaris krijgt het druk met nieuwe Woningwet

Woningcorporaties moeten terug naar hun kerntaak: de sociale woningbouw. De herziene Woningwet bevat daarvoor talloze regels en voorschriften. Wat staat het notariaat te wachten?

'Een notaris die kennis heeft van sectorspecifieke regelgeving kan helpen'

Notariaat sluit zich aan bij VWS-campagne 'Veilig financieel ouder worden'

FAMILIERECHT

Staatssecretaris Martin van Rijn van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gaf 15 juni het startsein van de campagne 'Veilig financieel ouder worden'. Het notariaat heeft zich hierbij aangesloten samen met zo'n twintig andere organisaties, waaronder Veilig Thuis, seniorenorganisaties, banken, bewindvoerders en politie. Doel is ouderen beter te beschermen tegen financiële uitbuiting. Van Rijn tijdens de aftrap: 'Ouderen kunnen zelf veel doen om financiële uitbuiting te voorkomen, bijvoorbeeld door in een levenstestament vast te leggen wie je financiën mag beheren als

je zelf te ziek of te kwetsbaar bent om dat te doen.' De KNB startte over het levenstestament eerder dit jaar de campagne 'Wie van de drie'. Die campagne duurt tot eind 2015. ●

KNB: beperking verschoningsrecht niet nodig

AMBT

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) vindt beperking van het verschoningsrecht niet nodig. Dit stelt de beroepsorganisatie naar aanleiding van het interview in het *Financieele Dagblad* met officier van justitie Vincent Leenders.

Volgens de KNB kan het Openbaar Ministerie (OM) nu al aan de gewenste informatie komen en is geheimhouding al op voldoende plaatsen doorbroken. KNB-woordvoerder Van Oostrom heeft dit in verschillende radioprogramma's

uitgelegd. Zo geldt voor het notariaat, evenals voor andere vrije beroepsbeoefenaren, een meldingsplicht voor ongebruikelijke transacties op vrijwel het gehele notariële werkterrein, met uitzondering van het familie- en erfrecht. Verder kunnen Belastingdienst en OM op basis van de Wet informatieplicht derdengeldenrekening informatie opvragen bij de notaris over gelden van cliënten die via de derdengeldenrekening lopen. Hiermee zijn geldstromen die over de derdengeldenrekening lopen inzichtelijk geworden voor opsporingsdiensten. De centrale rol die de notaris en zijn derdengeldenrekening vervullen, maken dat deze informatieplicht een belangrijke bijdrage kan leveren aan fraudebestrijding. ●

BFT: 'Aantal notariskantoren onder "hoog risico" afgenomen'

TOEZICHT

Het aantal notariskantoren dat onder 'hoog risico' staat in 2014 is afgenomen. Dit blijkt uit het jaarverslag van Bureau Financieel Toezicht (BFT). Eind 2014 staan nog 56 kantoren onder 'hoog risico' (7 procent), tegen 62 (7,7 procent) eind 2013. Het BFT heeft vorig jaar 158 onder-

zoeken bij notariskantoren uitgevoerd en 152 handhavingsmaatregelen opgelegd. Die variëren van een normoverdragend gesprek tot een tuchtklacht. De meest voorkomende normoverschrijving is onduidelijkheid over de status van de kwaliteitsrekening. ●

Rechters in televisiereeks

MEDIA

Na de series over psychiaters, voetbaltrainers, advocaten, politici, artsen, topondernemers en journalisten komt omroep NTR met een nieuwe serie van 'Kijken in de ziel'. Journalist Coen Verbraak praat vanaf maandag 20 juli zes weken lang met rechters over hun vak én over zichzelf. 'Hoe komen rechters tot hun beslissing? Hoe zeker zijn ze van hun zaak, of twijfelen ze weleens over een vonnis? Zijn rechters inderdaad nogal wereldvreemde mensen die de rauwheid van de samenleving eigenlijk niet kennen?', zo staat in het persbericht. ●

Wetsvoorstel bescherming erfgenamen tegen schulden naar Tweede Kamer

ERFRECHT

Het wegnemen van bijvoorbeeld een familie-fotoboek wordt straks niet langer gezien als een daad van zuivere aanvaarding van de nalatenschap. In het nieuwe wetsvoorstel 'bescherming erfgenamen tegen schulden' wordt voorgesteld dat een erfgenaam alleen zuiver aanvaardt als hij goederen van de nalatenschap verkoopt, bezwaart of op andere wijze aan het verhaal van schuldeisers onttrekt. Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie heeft het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd. ●

'We zoeken jonge kandidaten: jong of jong van geest'

Ze zijn pas net begonnen, maar zitten vol met ambitieuze plannen. De Vereniging voor Jonge Kandidaat-Notarissen te Gelderland. **Annick Schenkenberg** van Mierop, bestuurslid en kandidaat-notaris bij Dirkzwager advocaten & notarissen in Arnhem, hoopt dat kantoren in Gelderland hun kandidaten aansporen lid te worden van de nieuwe vereniging.

Wat hebben jullie dan voor plannen?

'We willen een platform creëren waar kandidaat-notarissen ervaringen kunnen uitwisselen. Dat kan met het organiseren van borrels, maar we willen het breder trekken. Er moet ook een inhoudelijke component aan het lidmaatschap zitten. Daarom richten we ons op lezingen over de verschillende rechtsgebieden, vaardigheden, maar er is ook een notaris die wil komen vertellen over de financiële aspecten van het vak. Tijdens de borrels houden we onze oren goed open om te horen wat er leeft. Ook op de beroepsopleiding hebben we vaak contact met collega's.'

Richt de vereniging zich alleen op het notariaat?

'Leren van andere beroepsgroepen vinden we heel belangrijk en daarom proberen we bijeenkomsten te organiseren met bijvoorbeeld makelaars of fiscalisten. We benaderen kantoren met de vraag of ze ook een jonge groep mensen hebben die het interessant vinden met kandidaat-notarissen te sparren. Dat is een hele leuke manier om je te verdiepen in de regio en erachter te komen welke *young professionals* Gelderland in huis heeft.'

Is de Vereniging voor Jonge Kandidaat-Notarissen een tegenhanger van de Jonge Balie?

'Een verplicht lidmaatschap zal ons waarschijnlijk niet lukken. Het lijkt me mooi als kantoren nieuwe kandidaten aansporen lid te worden van onze vereniging. Misschien willen ze zelfs het lidmaatschap betalen. Zeker voor notariskantoren met maar één kandidaat in dienst kan het een verrijking zijn. Dit brengt je op een informele manier in contact met gelijkgestemden.'

Hoe kunnen Gelderse kandidaten lid worden?

'We zijn op zoek naar jonge kandidaten, dat zit niet per se in de leeftijd. In de statuten staat "jong of jong van geest". We hebben nu iets meer dan 20 leden van 8 verschillende kantoren, maar het streven is natuurlijk meer. Dit moet lukken aangezien er ongeveer 180 kandidaat-notarissen in Gelderland werkzaam zijn. Ook al is de provincie behoorlijk uitgestrekt, we hebben nu al leden van Arnhem tot Doetinchem en van Nijmegen tot Lochem. Een lidmaatschap kost jaarlijks 30 euro. Aanmelden kan via jokanobogelderland.nl/aanmelden.' •

Hof scheidt duidelijkheid over HEMA notarisservice

DIGITALISERING

Volgens de uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam mogen notarissen meewerken aan de HEMA notarisservice. De notarisservice voldoet aan de notariële wet- en regelgeving. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) is tevreden dat er door de uitspraak van het hof nu helderheid is gekomen op dit vlak. Dat is goed voor de notariële beroepsgroep.

De notaris houdt volgens het hof nog in voldoende mate regie, zeggenschap en toezicht op de uitbestede werkzaamheden. Het hof doet de betrokken partijen nog wel de suggestie de privacy van cliënten beter

te waarborgen en de overeenkomst tussen hen op dat punt aan te passen.

DUIDELIJKHEID VOOR BEROEPSGROEP

'Het doel van deze procedure was scherp te krijgen wat wel en niet geoorloofd was. Die duidelijkheid hebben we nu gekregen. Wij stimuleren innovatie in het notariaat die past bij de kernwaarden van het ambt en bij de rol die de notaris vervult binnen het Nederlandse rechtsbestel', aldus Nora van Oostrom, woordvoerder van de KNB. Het oordeel van het hof is volgens de KNB de toetssteen voor toekomstige marktinitiatieven van vergelijkbare aard. •

Ondertussen op Twitter

#Socialmedia

De uitspraak van het hof over Hema Notarisservice leidt ook op Twitter tot veel reacties. Met name artikelen van *Het Financieele Dagblad* en *Nu.nl* worden geretweet.

Bovendien laten veel twitteraars, onder wie notarissen maar ook andere juristen, hun eigen beschouwingen los op de uitspraak.

Hermans&Schuttevaer @HerSchut notariskantoor Utrecht
Uitspraak hoger beroep mbt #HEMA #notaris: alle klachten van KNB ongegrond: <http://bit.ly/1MHDH8S> Goed nieuws! We gaan nu vol door!

Lucienne van der Geld @lucys_law juridisch directeur Netwerk Notarissen Rotterdam
Van notaris mag verwacht dat hij a/d cliënt uitlegt waarom standaardakte i.c. niet juiste akte is en eventueel zijn diensten weigert #HEMA

Steven Buurma @stevenbuurma bedrijfsjurist
Innovatie wint: juridisch correct. Gerechtshof keurt deelname aan HEMA notarisservice goed. #hema #notaris #juridisch

Evert-Jan Mulder @MulderEvertJan Public Sector Innovation
#Disruptief? #Uber achtige toestanden door de #HEMA #notaris.
Wel één verschil: dit mag wettelijk.

Kantonrechter niet doof voor kritiek notariaat

Dilemma's bij de vereffening

Sparren met een kantonrechter over het afwikkelen van een nalatenschap, kan dat? (Kandidaat-)notarissen willen dit wel, maar de kantonrechter houdt vaak de boot af. Waarom? 'Wij moeten een oordeel vellen over het werk van de vereffenaar. Hoe kan ik dat aan het eind van het proces doen als ik tijdens het proces meedenk?', zegt kantonrechter Twan Bennenbroek.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Dilemma's tussen (kandidaat-)notarissen en de kantonrechter komen vaak voor tijdens de vereffening van een negatieve nalatenschap. Volgens kandidaat-notaris Stephen Iseger van Notariaat De Gier uit Den Haag komt dit door wetgeving, maar ook omdat beide groepen anders denken. 'Het notariaat denkt praktisch en probeert een oplossing te bedenken. De kantonrechter kijkt naar wetgeving en houdt zich daar strikt aan.' Het kantongerecht is echter niet doof voor de kritiek uit het notariaat. Een expertgroep van kantonrechters en juridisch medewerkers kijkt op dit moment naar de dilemma's en komt later dit jaar met een richtlijn. Naast het oplossen van dilemma's wil de expertgroep ook duidelijkheid scheppen aan het publiek. Wat is vereffening? En aan welke verplichtingen ben je gebonden?

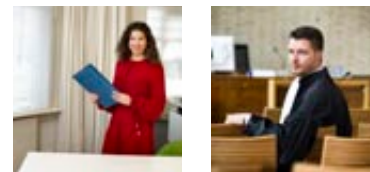
CONFLICTSITUATIES

Twan Bennenbroek is voorzitter van de expertgroep. Hij is kantonrechter bij Rechtbank Zeeland-West-Brabant en is vroeger notaris geweest. Hierdoor kan hij zich in beide groepen verplaatsen. Op allerlei verschillende momenten krijgt hij met de notaris te maken. 'De notaris wordt bij de afwikkeling van een nalatenschap gebruikt als spreekbuis van erfgenamen. Met name als er verzoeken moeten worden voorgelegd aan de kantonrechter. Bij beneficiaire aanvaarding krijg ik met de notaris te maken omdat hij bijvoorbeeld in het kader van de afwikkeling een

Twan Bennenbroek

‘Hoe aantrekkelijk is het nog om als notaris tot vereffenaar te worden benoemd?’

Stephen Iseger

volmacht heeft gekregen van de erfgenamen en daarom verzoeken aan ons doet. Of als de notaris door de rechtbank tot vereffenaar is benoemd. En in dat laatste geval komen er weleens conflictsituaties om de hoek kijken.’ Een van de zaken die hij vaak tegenkomt, is dat notarissen als vereffenaar willen overleggen met de kantonrechter. ‘Het komt voor dat de vereffenaar niet meer zo goed weet waar hij met de afwikkeling van een nalatenschap naartoe moet. Bijvoorbeeld als er tussen partijen een conflict ontstaat. Dan vragen (kandidaat-)notarissen ons soms om een aanwijzing. Het wetboek geeft de mogelijkheid dat te doen, maar is eigenlijk geschreven vanuit de gedachte dat de kantonrechter met een aanwijzing kan voorkomen dat er iets misgaat in een specifieke nalatenschap.’

MOEILIJKE CASE

Een van die personen is kandidaat-notaris Stephen Iseger. ‘Bij een moeilijke case vraag ik bij mijn benoeming tot vereffenaar meteen al om een rechter-commissaris te benoemen waarmee ik van gedachten kan wisselen. Maar als de rechtbank de case niet uitzonderlijk genoeg vindt, gebeurt dat niet. Je kunt om aanwijzingen bij de kantonrechter vragen, wordt dan gezegd. Niet dus. Die vertelt mij dat hij er alleen is voor in de wet aangewezen gevallen. Als mijn case daar niet onder valt, moet ik het zelf maar uitzoeken. Als de

kantonrechter achteraf zegt dat je het niet goed hebt gedaan, heb je niks om op terug te vallen. Bizar.’ Bennenbroek vindt dat niet: ‘Wij zijn uiteindelijk ook degenen die een oordeel moeten vellen over de vraag of een vereffenaar iets goed of niet goed heeft gedaan. Op het moment dat je vooraf meedenkt over een mogelijke oplossing, heb je jezelf de vrijheid ontnomen om daar achteraf van te kunnen zeggen dat dat niet goed is. Daar zit voor ons een dilemma.’ Kandidaat-notaris Maria-Simone Verweij van Heuvelrugnotarissen uit Driebergen heeft nog nooit om een rechter-commissaris gevraagd. ‘Ik heb weleens moeilijke cases, maar tot nu toe heb ik niet de behoefte gehad om een rechter-commissaris te laten benoemen. Er staat in de wet dat de kantonrechter jou instructies kan geven. Er staat dus niet expliciet dat je om instructies kunt vragen. Ik begrijp het dilemma dat Bennenbroek schetst daarom wel. Daarnaast ben ik benoemd door de rechter tot vereffenaar, dan mag er verwacht worden dat je over voldoende expertise beschikt. Het zou wél mooi zijn om de mogelijkheid te hebben om te sparren. Je wilt immers niet achteraf worden geconfronteerd met problemen.’

SPECIALISTISCHE RECHTER

De expertgroep is niet doof voor deze wens van het notariaat. Er bestaan binnen bepaalde rechtbanken al ideeën over hoe hiermee moet worden omgegaan. De behoefte aan een soort

rechter-commissaris wordt door het kantonrecht onderkend. Bennenbroek: ‘De expertgroep is daarnaar aan het kijken. Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan een specialistische rechter die als een soort rechter-commissaris kan dienen.’ ‘Het is een serieus probleem’, gaat hij verder. ‘Maar wij confronteren (kandidaat-)notarissen er ook mee dat wij als kantonrechter die rol niet kunnen vervullen. Wij kunnen ons niet binden aan een beslissing die wij eventueel achteraf moeten maken.’ Als het aan Iseger ligt, wordt de wet hieromtrent snel aangepast, maar Bennenbroek verwacht niet dat dit op korte termijn gebeurt: ‘Je zou natuurlijk het liefst willen dat de wetgever dit soort problemen oppakt, maar ik denk dat dat te eenvoudig geredeneerd is. Besturen en het maken van wetten gaat in dit land op een manier waarbij een aantal mensen bepaalt wat er gebeurt en daarbij vinden ze sommige dingen belangrijker dan andere dingen. Zo loopt dat niet altijd een-op-een met wat je signaleert. Vandaar de richtlijn.’

SPOOKRIJDER

Een ander dilemma waar de notaris tegen aanloopt bij het vereffenen, is het loon van de notaris bij een negatieve nalatenschap. In de wet staat niet voorgeschreven dat die kosten daadwerkelijk schulden zijn en met voorrang uit de nalatenschap moeten worden gehaald. Oftewel dat de notaris als eerste loon betaald

Nu is er de *BNApp!*

BNA Bureau Notariaat & Advocatuur Meesters in accountancy

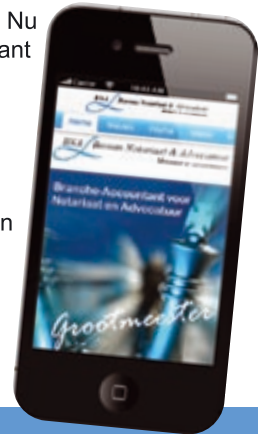
Accountancy is ons vak, het notariaat ons specialisme

BNA is in 1987 als administratiekantoor voor het notariaat begonnen. Nu ruim 25 jaar later zijn wij uitgegroeid tot de grootste branche-accountant binnen het Notariaat. Bureau Notariaat & Advocatuur is:

- Financiële administratie
- Fiscaal advies & aangiften
- Bedrijfsvergelijking
- Managementinformatie
- Jaarrekening & advies
- Salarisadministratie
- Hulp bij ontslagprocedures
- Opvolging & ondernemingsplannen

Wij helpen u graag bij het tactisch schaakspel dat de notariële onderneming tegenwoordig is. Wij zijn uw Branche-Accountant!

Oude Utrechtseweg 26-28, 3743 KN Baarn
Postbus 1008, 3740 BA Baarn

T: 035 693 64 44
F: 035 693 95 55

info@bna-lodder.com
www.deNotarisPraktijk.nl

Ons nieuwe adres opzoeken duurt langer.

Binnen 5 minuten je huis verkocht.

**NIEUWE
LOCATIE**

Rode Hoed
Keizersgracht 102
Amsterdam

Eerste Amsterdamse Onroerend Goed Veiling
Het veilinghuis dat meer biedt.

mva.nl/veiling

Neem het Leger des Heils op in uw testament

Steun het werk van het Leger des Heils. Vraag een gratis informatiepakket aan via onze site of bel (036) 539 81 62 voor een vrijblijvend gesprek.

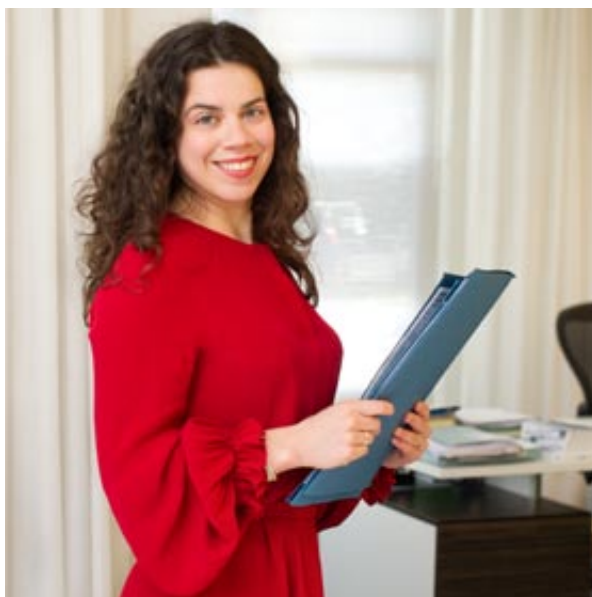
www.legerdesheils.nl/nalaten

doen wat we geloven

Maria-Simone Verweij

moet krijgen. Bij faillissementscuratoren bijvoorbeeld is dit wel het geval. Ook in het geval van een negatieve boedel krijgt die gewoon loon. ‘Hoe aantrekkelijk is het dan nog om als notaris tot vereffenaar te worden benoemd?’, vraagt Verweij zich af. ‘Met schuldeisers die baat hebben bij een benoeming tot vereffenaar kun je een kostenafsprake maken. Maar op voorhand een vaste prijs bepalen, is lastig. Dat heb ik in het verleden meegemaakt. Daarom wil ik nu alleen nog maar worden benoemd tot vereffenaar als ik duidelijkheid heb over mijn kosten.’ ‘Stel, de rechtbank gaat bij de benoeming tot vereffenaar al akkoord om mij mijn reguliere uurloon te betalen, dan kan de kantonrechter achteraf alsnog zeggen dat hij het hier niet mee eens is. Dan heb je wel al die uren al in een zaak gestopt. Dat is frustrerend, die tijd had je ook in iets anders kunnen steken’, vult Iseger aan. ‘Rechters hanteren ook nog eens verschillend beleid. Zo kijken ze in Den Bosch naar de zogenoemde Recofa-richtlijn. En dat betekent dat niet de eigen uurlonen worden gehanteerd, maar de uurlonen die volgen uit die richtlijn. Die kunnen behoorlijk afwijken van de op kantoor gebruikte uurtarieven, zowel naar boven als naar beneden’, zegt Iseger. Hij vindt dit ondoorzichtig. ‘Ik zie Den Bosch dan ook als een soort spookrijder hierin. Alle andere rechtbanken hebben het fout, alleen zij hebben het goed. Ook al rijden ze tegen de richting in.’ Bennenbroek snapt het probleem

van het notariaat over het uitbetalen van loon. Het geval ligt op dit moment bij de Hoge Raad. Volgens hem kun je als notaris niet te vaak veel werkzaamheden verrichten in het kader van een vereffening van een nalatenschap en dan geconfronteerd worden met de situatie dat je je rekening niet betaald krijgt. ‘Dat zou er op den duur toe kunnen leiden dat notarissen hun diensten niet meer verlenen voor het uitoefenen van die taak’, zegt hij.

VORDERINGEN SCHULDEISERS

Maria-Simone Verweij doet voornamelijk familierechtzaken en ongeveer de helft daarvan is het afwikkelen van nalatenschappen. Dat kan verschillen van een ‘eenvoudige’ verklaring van erfrecht tot enorme ruzieboedels waar je veel tijd aan kwijt bent. ‘Met het puur vereffenen van nalatenschappen ben ik niet dagelijks bezig, maar ik heb altijd wel zo’n zaak lopen. Ik word ook wel op verzoek van een bank – die de schuldeiser is – door de rechter benoemd tot vereffenaar. Dan heb ik dus met de zware vereffeningprocedure te maken.’ Voor haar beginnen de dilemma’s dan eigenlijk al aan het begin van het traject. ‘In de beschikking staat dat je op het moment dat je wordt benoemd tot vereffenaar dit moet publiceren in de *Staatscourant* en in een aangewezen dagblad. De dagbladverplichting komt in het nieuwe wetsvoorstel ‘bescherming erfgenamen tegen schulden’ te vervallen, dat is een goede zaak. Maar wat ik dan nog jammer vind, is dat ik vervolgens de kantonrechter moet verzoeken om aan te geven binnen welke termijn schuldeisers hun vorderingen kenbaar

moeten maken. Als de rechter die mij tot vereffenaar benoemt, dat nu meteen in zijn beschikking meeneemt, scheelt dat een hoop tijd. Het duurt soms nog weken voordat je de beschikking van de kantonrechter krijgt.’ Bennenbroek legt uit: ‘Er is in de wet voor gekozen de vereffenaar te laten benoemen door de rechter van de rechtbank en alle andere zaken die een nalatenschap betreffen aan de kantonrechter over te laten. Waarom, weten wij niet. Misschien een *slip of the pen* van de wetgever. Waar binnen de rechtbanken voorzichtig aan wordt gedacht, is om te bekijken of de teams binnen de rechtbanken en het kanton in sommige gevallen kunnen worden samengevoegd. Zodat je dus eigenlijk de kantonrechter hebt die alle zaken met de vereffening van nalatenschappen en het erfrecht in het algemeen kan behandelen. Dat neemt het onderscheid weg.’ Lang hoeft de kantonrechter er volgens Bennenbroek overigens niet over te doen voordat hij laat weten binnen welke termijn schuldeisers hun vorderingen kenbaar moeten maken. ‘Het staat de (kandidaat-)notaris overigens vrij om het kantongerecht te vragen waarom het zo lang duurt.’

GEEN AFDWINGBAAR MIDDEL

De expertgroep bestaat uit kantonrechters en juridisch medewerkers met kennis en ervaring op het gebied van erfrecht. Ook (kandidaat-)notarissen doen mee om te laten weten tegen welke punten zij aanlopen. Als de richtlijn later dit jaar klaar is, verwacht Bennenbroek niet dat meteen alle dilemma’s opgelost zijn, maar wel dat er eenduidiger wordt gewerkt. ‘In sommige situaties kunnen er rechters zijn die anders denken dan anderen. En dan kan daar verschil van mening over ontstaan. Een richtlijn is “maar” een richtlijn. Wij hebben onze onafhankelijkheid en die staat hoog in het vaandel. Zo’n richtlijn is geen afdwingbaar middel. Zo zit het niet in elkaar. Ervaring leert wel dat als andere experts iets hebben uitgezocht, veel collega’s het overnemen. Maar een garantie is het niet.’ ■

Volgens mij kan nu
écht niets meer lekken...

Jaarcongres KNB

Maak meldplicht datalekken onderdeel van je notariële praktijk!

De Wet bescherming persoonsgegevens wordt aangevuld. In de wet wordt een meldplicht geïntroduceerd die moet worden vervuld als er sprake is van een inbreuk op de beveiliging. De verwachting is dat deze 1 januari 2016 van kracht wordt. Waar moeten notarissen rekening mee houden?

TEKST Peter Steeman | BEELD Roel Ottow

De gedachte achter de meldplicht is helder. Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat zijn persoonsgegevens, die vaak in honderden bestanden staan, voldoende worden beveiligd. Datalekken komen sporadisch in het nieuws. Uit onderzoek van het Amerikaanse Ponemon Institute blijkt dat wat de publiciteit bereikt maar het topje van de ijsberg is. Het instituut ondervroeg 388 IT-professionals van Amerikaanse zorgaanbieders. 9 van de 10 ondervraagden gaf aan in de afgelopen 2 jaar te maken te hebben gehad met een datalek, 38 procent van hen rapporteerde zelfs meer dan 5 incidenten. De Nederlandse meldplicht datalekken moet het probleem zichtbaar maken en het bewustzijn vergroten.

TROJAANS PAARD

Slechte beveiliging kan leiden tot een datalek en vervolgens tot misbruik van persoonsgegevens, bijvoorbeeld voor identiteitsfraude.

‘Maar ook met goede beveiliging kun je als organisatie met een datalek te maken krijgen’, aldus Thomas van Essen, advocaat bij SOLV en gespecialiseerd in ICT-recht. ‘Een medewerker kan een USB-stick verliezen of per ongeluk een Trojaans paard binnenhalen, een programma waarmee derden toegang tot je computer krijgen. Voor notaris-kantoren is dat risico vergelijkbaar met andere bedrijven. Als er informatie op straat ligt, moet de notaris inschatten hoe ernstig dat lek is. Een protocol kan daarbij helpen: hoe kwalificeer je het datalek? Wat zijn de mogelijke gevolgen? Je moet laten zien dat je *in control* bent.’

NADELIGE GEVOLGEN

Het opstellen van een protocol zal veel notaris-kantoren wel lukken. Wat een verdere voorbereiding op de meldplicht weerbarstig maakt, is dat nog niet alle details zijn uitgewerkt. ‘De manier waarop de meldplicht geformuleerd is, laat bijvoorbeeld nog wel wat ruimte voor interpretatie’, aldus Van Essen. ‘Je moet een datalek melden bij het College Bescherming

Persoonsgegevens (CBP) als het lek aanzienlijke kans op of ernstige nadelige gevolgen heeft, en ook aan de betrokkenen als het lek waarschijnlijk ongunstige gevolgen zal hebben voor hun persoonlijke levenssfeer. Bedrijven moeten zelf de afweging maken of er sprake is van ernstige nadelige gevolgen. Na inwerking-treding van de wetswijziging zal het CBP richtsnoeren opstellen die meer duidelijkheid moeten geven over de daadwerkelijke handhaving van deze wetswijziging. Wanneer er nou precies sprake is van “ernstige nadelige gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen”? Een ander probleem is de onbekendheid. Ik vermoed dat veel notaris-kantoren nog niet op de hoogte zijn van de meldplicht datalekken. De bewustwording bij bedrijven over een goede beveiliging is niet altijd aanwezig. Dat was ook de kritiek van de Eerste Kamer op het wetsvoorstel. Men was niet onder de indruk van de wijze waarop over de noodzaak van een goede beveiliging van persoonsgegevens is gecommuniceerd.’

SCHADELIJK

Datalekken komen maar sporadisch in het nieuws. Als het wel gebeurt, gaat het meestal om spectaculaire gevallen. Zoals de cyberaanval in 2013 op de kassa's van de Amerikaanse

‘Steeds vaker zie je een vorm van cybercrime waarbij het systeem door encryptie op slot wordt gezet’

warenhuisketen Target. De betaalgegevens van 40 miljoen klanten vielen in handen van criminelen. Zo op het eerste gezicht lijkt een meldplicht datalekken vooral bedoeld voor organisaties die veel persoonsgegevens beheren, maar die veronderstelling is niet juist, stelt Hester de Vries, advocaat en partner privacyrecht bij Kennedy Van der Laan. ‘Hackers zijn niet alleen geïnteresseerd in bedrijven met grote databestanden. Steeds vaker zie je een vorm van cybercrime waarbij het systeem door middel van encryptie op slot wordt gezet. Dan moet losgeld worden betaald, waarna het systeem van de encryptie wordt verlost. Dat is een risico waar iedere dienstverlener die met persoonsgegevens werkt mee te maken heeft.’

De Wet bescherming persoonsgegevens maakt een onderscheid in persoonsgegevens en

bijzondere persoonsgegevens. Onder bijzondere persoonsgegevens worden gegevens over ras, politieke voorkeur, godsdienst en gezondheidsgegevens verstaan. Een notaris beschikt waarschijnlijk niet over bijzondere persoonsgegevens, maar dat betekent niet dat daarmee een datalek door de wetgever als minder schadelijk wordt beoordeeld. ‘In een toelichting van de wet staat dat ook financiële gegevens als risicovol gelden. Wanneer persoonlijke informatie over een testament via een datalek bij een notaris-kantoor in handen van derden komt, raakt dat direct aan de persoonlijke levenssfeer.’

ONVERWIJLD

In het geval van verlies van een USB-stick of een *hack* moet dat ‘onverwijld’ gemeld worden bij het CBP. Bij mogelijke nadelige consequen-

ties voor de privacybescherming moeten ook de betrokkenen worden geïnformeerd. De Vries: ‘Het begrip “onverwijld” betekent in de praktijk binnen 24 uur. Als je na 3 dagen nog niets kunt specificeren, heb je een probleem. Of er daadwerkelijk een boete wordt opgelegd, hangt af van de aard van het lek. Het CBP mag een boete onmiddellijk opleggen als de overtreding opzettelijk is begaan. In de meeste gevallen zal ze eerst een “bindende aanwijzing” geven. Pas als de overtreding blijft bestaan, wordt de boete opgelegd. De maximale bestuurlijke boete die het CBP kan opleggen bij overtredingen is 810.000 euro of 10 procent van de jaarlijkse omzet. In de oude situatie was de hoogte van de boete maximaal 4.500 euro.’

Haar advies aan de notaris: zorg dat de detectie van datalekken onderdeel wordt van je beveiliging. De Vries: ‘Veel notariskantoren hebben waarschijnlijk een ICT-partner. Maak het een onderdeel van de dienst die je afneemt. Als je zelf de ICT doet, is het je eigen verantwoordelijkheid. Schakel expertise in op het gebied van beveiliging. Het is niet alleen een kwestie van de juiste specificaties, ook organisatorisch moet je stappen zetten. Wat zijn bijvoorbeeld voorwaarden voor het gebruik van eigen mobiele telefoons? Daar moet over zijn nagedacht.’ ■

De rol van de KNB

In de bewustwording van de notaris ten aanzien van datalekken heeft de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) haar eigen rol. Zo is er een ‘vragenlijst beveiliging persoonsgegevens’ ontwikkeld, die aangeklikt kan worden op NotarisNet, het intranet van alle notarissen in Nederland. Daarop staan vragen als: ‘Hoe is het gesteld met uw digitale kantooromgeving? Zijn uw bestanden voldoende beschermd tegen toegang van buitenaf? Heeft u beleid voor het beheer

van toegangscodes? Voor het gebruik van iPhones en voor thuiswerken? Heeft u heldere afspraken met een serviceprovider?’

EERSTE STAP

‘De vragenlijst is een eerste stap’, stelt Geert Lekkerkerker, wetenschappelijk adviseur bij de KNB. ‘Nu wordt die vragenlijst vooral gebruikt in peer reviews. We zullen later dit jaar met aanbevelingen komen voor de beroepsgroep. Het veiligheidsbewustzijn ten aanzien van werken in de digitale wereld moet wel wat scherper. Notarissen vinden het nog

heel gewoon om e-mail te gebruiken voor het verzenden van een ontwerptestament, terwijl je op die momenten in feite onveilig communiceert. Het is voor velen een verrassing hoe kwetsbaar bijvoorbeeld ook een website kan zijn voor hackers. Een professionele dienstverlener als de notaris moet dit op orde hebben.’

Ook op het jaarcongres van de KNB op 2 oktober met als thema ‘De notaris in de digitale wereld’ zal aandacht aan dit onderwerp worden besteed.

Een levenstestament kan door notarissen worden ingeschreven bij het Centraal Levenstestamentenregister (CLTR). Dit is niet verplicht. Alleen de notaris heeft inzage in het register. De VVD pleit voor toegang van rechters tot het CLTR. Wordt de praktische waarde van het

levenstestament verhoogd wanneer kantonrechters, maar bijvoorbeeld ook artsen toegang krijgen tot het CLTR? Als het aan de deelnemers van de stelling ligt, moet toegang breder worden. Hun motivatie en voorwaarden daarvoor zijn wel verschillend.

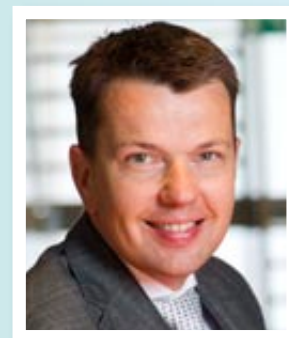
*Peter Blokland,
notaris Tilburg*

‘Het lijkt mij zeker een goed idee om artsen en kantonrechters inzage te geven in het CLTR. Ook banken trouwens, die immers moeten kunnen checken of een aan hen gepresenteerde volmacht niet later is herroepen. Net als bij “echte” testaments zal de inzage in de inhoud van het levenstestament overigens wel via de notaris moeten lopen, in die zin dat de protocolhouder moet beoordelen welke passages van de akte voor de aanvrager van belang zijn. Zo zal – los van de vraag naar de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht van de notaris – een arts weinig kunnen beginnen

met vermogensrechtelijke beschikkingen en heeft een kantonrechter in het kader van een meerderjarigenbewind niets aan het medische deel. Op zich zou het natuurlijk ook denkbaar zijn dat vermogensrechtelijke beschikkingen en medische bepalingen in aparte “luiken” van het CLTR worden ingeschreven, maar dat lijkt me, gezien het grote aantal levenstestamenten dat inmiddels al is ingeschreven, een gepasseerd station.’

‘Ik zie het levenstestament als voorloper van het testament. De grote waarde van het Centraal Testamentenregister (CTR) heeft zich al lang bewezen. Vergelijk dit maar eens met landen waarin zo’n register niet bestaat en de rechtsonzekerheid die dat scheidt. Het CTR is toegankelijk na iemands overlijden en wijst de buitenwereld de weg naar de notaris die het testament onder zich heeft. Die notaris bepaalt of de betreffende persoon of instantie die om informatie vraagt, recht heeft op een afschrift van het testament. Het CTR is met andere woorden niets meer dan een verwijzing naar de notaris: de vertrouwelijke gegevens zelf (de inhoud van het testament) blijven vooralsnog verborgen. Zo werkt ook het CLTR: als een verwijzing naar de notaris die de

vertrouwelijke gegevens zelf (de inhoud van het levenstestament) deelt met diegenen die hierbij belang hebben. Vooralsnog lijkt het mij daarom goed de rechterlijke macht – in verband met het instellen van beschermingsmaatregelen – en de artsen – in verband met medische aangelegenheden – kennis te kunnen laten nemen van óf, en zo ja, bij welke notaris er een levenstestament is geregeld. Vervolgens is het aan de notaris, in overleg met de volmachtgever (als die nog wilsbekwaam is) of anders met de gevolmachtigde(n), om de inhoud van de volmacht te delen met die instanties. Als dat goed werkt, kan eventueel nog gekeken worden naar een nog bredere kring van belanghebbenden.’

*Ronald Brinkman,
notaris Hardenberg*

Stelling

Het CLTR moet breder toegankelijk worden

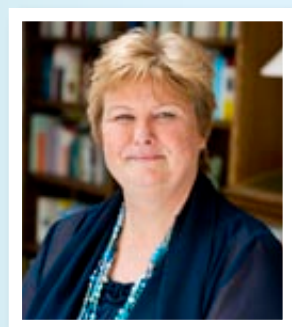
Gert-Jan Smits, kantonrechter Noord-Nederland

'Als kantonrechter ben ik meteen geneigd te zeggen: "Ja!" Maar waarom eigenlijk? De volmacht, want dat is een levenstestament in feite, is gericht aan de gevolmachtigde(n). Het is – afhankelijk van de aard en de inhoud – een zeer persoonlijk document. Niet voor niets wordt, blijkens de website van de KNB, het levenstestament slechts bekendgemaakt aan direct belanghebbenden. En dat is de kantonrechter niet, lijkt me. Het is aan de gevolmachtigde de volmacht te gebruiken tegenover derden, zoals de kantonrechter. Maar volgens het model van de KNB is het levenstestament ook gericht aan de kantonrechter, namelijk waar de wens wordt uitgesproken geen bewind of curatele in te stellen als dat niet nodig is. En daar knelt het, want de volmachtgever is veelal niet meer in staat de volmacht

bekend te maken; weet het misschien niet eens meer. En de gevolmachtigde is mogelijk geen belanghebbende in de zin van de wet. Als er dan bewind of curatele wordt aangevraagd, wordt deze niet opgeroepen voor de zitting. Daarom zou het goed zijn als de kantonrechter het register kan raadplegen. De praktische waarde van het register zal echter – vrees ik – beperkt blijven zolang inschrijving niet verplicht is en de kosten voor een levenstestament zo hoog zijn dat er weinig gebruik van wordt gemaakt. Daar ligt een uitdaging voor de notariële praktijk. De kantonrechter zal bij een verzoek tot bewind of curatele moeten beoordelen of met het levenstestament de belangen afdoende zijn gewaarborgd. Daar ligt een uitdaging voor de kantonrechter.'

'Als liberaal hecht ik veel waarde aan ons zelfbeschikkingsrecht. Helaas is het voor sommige mensen niet altijd mogelijk om de volle regie te voeren over hun eigen leven, bijvoorbeeld wanneer ouderdom of dementie hun tol eisen. Om die regie toch zo veel mogelijk te behouden, is het verstandig vooraf na te denken over eventuele bewindvoering, mocht dat later nodig zijn. Het levenstestament is een mooi instrument om die wensen vast te leggen. Het is daarom voor mij ondenkbaar dat die wensen, eenmaal vastgelegd, door praktische obstakels niet gehonoreerd worden. In de Tweede Kamer heb ik daarom de staatssecretaris gevraagd

zich te buigen over dit probleem en in overleg met de notarissen te zorgen dat rechters toegang krijgen tot het CLTR. Het kan immers niet zo zijn dat mensen zorgvuldig vastleggen wie zij vertrouwen in de behartiging van hun belangen en dat hier vervolgens geen rekening mee gehouden wordt door rechters omdat zij er simpelweg niet van op de hoogte zijn. De staatssecretaris toonde zich welwillend en gaat hierover nader in gesprek met het notariaat. Ik ga ervan uit dat we zo'n liberaal instrument als het levenstestament niet laten verwelken door praktische problemen. Dat zou eeuwig zonde zijn!'

Brigitte van der Burg, Tweede Kamerlid VVD

Frank Bosch, internist Rijnstate Arnhem

'Laatst hield ik een voordracht over reanimeren in een kerk. De aanleiding was dat het kerkbestuur besloten had een Automatische Externe Defibrillator op te hangen. Voor het eerst hoorde ik daar iemand vragen: "Ik heb een levenstestament opgemaakt bij de notaris en hoe komen hulpverleners te weten wat daarin staat als ik hier in elkaar zak?" Ik had geen beter antwoord dan: "Geen idee", alleen een mogelijke oplossing: "Degenen die gereanimeerd willen worden, moeten links gaan zitten en degenen die dat niet willen, rechts." Eigenlijk had ik mij deze problematiek nog niet zo gerealiseerd. Ik was verbaasd, in die zin dat ik mij niet anders kan voorstellen dat de gegevens uit een levenstestament 24 uur per dag, 7 dagen per week en 365 dagen per jaar snel opvraagbaar moeten zijn. Wanneer dat niet het geval is, hoe moet dat dan als

wij op vrijdagavond iemand comateus in het ziekenhuis opnemen na een auto-ongeval en iemand mompelt dat er wel een levenstestament is, maar dat niet bekend is wat daar in staat? Hoe komen wij daar dan achter? In een gezondheidszorgsysteem waarbij alle relevante gegevens altijd beschikbaar zijn in een elektronisch patiëntendossier (of door telefonisch overleg met een andere kliniek) is dat een ongewenste situatie. Anderzijds vraag ik mij wel af wat de relevantie van een levenstestament anno 2015 is. Ik ben in mijn werkzame leven, anders dan in bovengenoemde kerk, nog nooit geconfronteerd met een levenstestament, terwijl ik in het dagelijks leven regelmatig te maken heb met mensen die niet meer goed kunnen aangeven wie hen moet vertegenwoordigen bij belangrijke medische beslissingen.'

Wie van de drie ...

neemt straks uw medische beslissingen?

Leg het vast in een levenstestament

De kans bestaat dat door ziekte of ongeval anderen belangrijke beslissingen voor u moeten nemen. In een levenstestament legt u vast wie dat namens u mag doen. Zo houdt u de regie over uw leven. En voorkomt u onzekerheid en onenigheid bij de mensen van wie u houdt. Uw notaris helpt u graag.

Kijk op:
wievandedrie.nl

Je regelt het bij de notaris

 A portrait of Nora van Oostrom-Streep, a woman with blonde hair, wearing a light pink top, looking directly at the camera. The background is a blurred outdoor setting with greenery.

Nora van Oostrom-Streep

Op zoek naar de nieuwe Hans Brinker

De naam zal een belletje doen rinkelen, maar wellicht is een kleine reminder op zijn plaats. Het verhaal van Hans Brinker is dat van de zoon van de sluiswachter van de Haarlemmermeer. Als hij op een stormachtige middag een klein gaatje in de dijk ontdekt, aarzelt hij geen moment. Met zijn vinger houdt hij het gat dicht. Een avond en een nacht lang verdedigt hij zo, letterlijk met blote handen, stad en land tegen de dreigende zee. En met succes: Nederland wordt gered.

STRAFBARE FEITEN

Nu is de aanhef van deze column wellicht wat overdreven in het licht van wat ik aan de orde wil stellen – er is immers geen sprake van een dreigende ondergang van Nederland –, maar misschien ook wel niet. Ook nu dreigt er weer een ‘dijkdoorbraak’: zo is er sprake van een dreigend gat in de beschermingswand van ons rechtsstelsel, namelijk het verschoningsrecht. Het verschoningsrecht, de procesrechtelijke pendant van de geheimhoudingsplicht, komt toe aan de notaris als vertrouwenspersoon en moet waarborgen dat iedereen zich zonder schroom en angst voor openbaarmaking kan uiten (zie het arrest Ogem/notaris Maas). Op de hoofdregel dat de notaris zich kan verschonen, is door de Hoge Raad een uitzondering gemaakt voor stukken die deel uitmaken van één of meer strafbare feiten die klager worden verweten, of tot het begaan daarvan hebben gediend. Bij dergelijke ‘*instrumenti delicti*’ (die een zelfstandige betekenis moeten spelen bij de totstandkoming van het strafbare

feit) bestaat het verschoningsrecht namelijk *niet*. Of hiervan sprake is, staat primair ter beoordeling van de notaris die zich op het verschoningsrecht beroept. Diens oordeel moet door justitie worden geëerbiedigd, ‘tenzij er redelijkerwijs geen twijfel over kan bestaan dat dit standpunt onjuist is’.

AANKNOPINGSPUNTEN

Op 19 maart deed de Rechtbank Amsterdam een wat mij betreft baanbrekende uitspraak. Het betrof een zaak die zag op een strafrechtelijk onderzoek. Dat was door het Openbaar Ministerie (OM) ingesteld naar aanleiding van fiscaal onderzoek naar de gang van zaken bij de bouw van een bedrijfspand. Bij het onderzoek werd gestuit op een ‘Realisatie-overeenkomst’ waarvan werd aangenomen dat deze ten doel had bepaalde opbrengsten uit het zicht van de fiscus te houden. Omdat de overeenkomst zelf te weinig aanknopingspunten bood om tot een conclusie te komen, betoogde het OM dat ook allerlei correspondentie en concepten die aan de totstandkoming van de overeenkomst vooraf waren gegaan, konden worden aangemerkt als ‘*instrumenti delicti*’. De rechtbank volgde deze visie en ontnam hiermee de notaris zijn verschoningsrecht ten aanzien van de betreffende mails en concepten.

FERME BRES

Met deze uitspraak is een ferme, verdere bres geslagen in het verschoningsrecht van de notaris. Al eerder werden met artikel 25 Wet op het notarisambt en de Wet ter voorkoming

van witwassen en financieren van terrorisme uitzonderingen op de geheimhouding aangebracht, maar dan betrof het steeds specifieke verzoeken en nauw afgebakende informatie. In deze uitspraak blijkt (hoe sympathiek fraudebestrijding ook moge zijn) de onverzadigbaarheid die instanties als het OM en de Belastingdienst aan de dag lijken te leggen bij hun zucht naar informatie. Het is begrijpelijk dat zij graag over zo veel mogelijk informatie beschikken, en natuurlijk ervaren zij iedere hindernis die zij in dit kader tegenkomen als hinderlijk en een sta-in-de-weg. Hier bovenop komt de uitspraak van officier van Justitie Leenders in *Het Financieele Dagblad* dat gestreefd moet worden naar een verdere inperking van geheimhouding en verschoning, iets waartegen ik mij namens de KNB al uitdrukkelijk heb gekeerd.

VOORZICHTIG

Er liggen zeer grote en te beschermen beginselen aan de geheimhouding en het verschoningsrecht ten grondslag. Aan aantasting daarvan moeten wel zeer zwaarwegende argumenten ten grondslag liggen. De Hoge Raad heeft aangegeven dat de professionele visie van de geheimhouder (notaris, advocaat) in principe moet worden geëerbiedigd en dat uiterst voorzichtig moet worden omgegaan met afwijken van die hoofdregel. Het is geen geheim dat beginselen als privacy en rechtsbescherming tegenwoordig een andere lading hebben dan vroeger en dat in oorlog, liefde en de strijd tegen fraude en terrorisme alles is toegestaan. Juist in een dergelijk klimaat moeten we pal staan voor deze beginselen en ons realiseren dat ze het beschermen meer dan waard zijn. Ook al klinkt dat soms onsympathiek (‘probeert u soms iets te verbergen?’), onredelijk (rechtstreeks melden van ouderenmisbruik) en/of onterecht (wijzigen gloednieuw testament ten gunste van minnares). Want is de dijk eenmaal door, dan is er geen houden meer aan en zijn het belang van de cliënt en het beginsel dat alles wat met de geheimhouder gedeeld wordt geheim blijft, in het geding. Daarom opnieuw een oproep voor de nieuwe Hans Brinker. Of past die rol ons allemaal? ■

Schipholmodel in de zorg

Na een bewogen faillissement maakte streekziekenhuis De Sionsberg in Dokkum een doorstart als Sionsberg 2.0. In de nieuwe opzet bieden verschillende zorgaanbieders op kleine schaal eerste- en anderhalvelijnszorg aan. Notarissen Saskia Laseur en Robert Collenteur begeleiden de doorstart. 'Dit is het model van de toekomst.'

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

'S teunt Stichting Pr.Chr.Ziekenhuis Dokkum', stond er op de luciferdoosjes die de Stichting 'tot oprichting en instandhouding van een Algemeen Protestants Christelijk Ziekenhuis voor Noordoost-Friesland' begin jaren vijftig in Dokkum en omstreken verkocht om geld in te zamelen voor een eigen streekziekenhuis. Met de luciferdoosjesverkoopactie werden honderden guldens opgehaald, maar belangrijker nog was dat de Friezen aan 'Den Haag' lieten zien dat er behoefte was aan een streekziekenhuis in het dunbevolkte gebied. In 1954 kwam het groene licht uit Den Haag, twee jaar later opende De Sionsberg zijn deuren. Sindsdien is iedereen uit Dokkum en omstreken weleens in het kleine ziekenhuis geweest. Het faillissement van De Sionsberg, op 28 november 2014, zorgde dan ook voor hartverscheurende taferelen. Acties van personeel en patiënten om het ziekenhuis open te houden, hadden niets uitgehaald. 'Dat dít het einde is... het is niet te geloven', zegt een oudere dame snikkend tegen een verslaggever van het NOS Journaal. Maar het was onvermijdelijk; De Sionsberg stond al jaren flink in het rood.

VOLUME-EISEN

De Friezen wijten het faillissement aan mismanagement en een te grote vinger in de pap van zorgverzekeraar De Friesland, die patiënten naar Leeuwarden of Drachten stuurde. Maar het ligt iets genuanceerder, denkt Saskia Laseur, notaris bij Van Doorne in Amsterdam.

'Met zo'n vijftig bedden was De Sionsberg het kleinste ziekenhuis van Nederland. Dat heeft heel lang goed gewerkt. Maar de tijden zijn veranderd. De bevolking vergrijsde, mensen trokken weg uit de streek. Er werden in toenemende mate volume-eisen gesteld op vakgebieden als oncologie of vaatchirurgie. Het oude model was niet houdbaar, dat leidde uiteindelijk tot het faillissement.'

STROPERIGHEID

Laseur en collega-notaris Robert Collenteur raakten bij de doorstart van De Sionsberg betrokken door een telefoontje van zorgondernemer Loek Winter, die vertelde dat hij het ziekenhuis wilde omvormen tot een kleinschalig, 'transmuraal' zorgcentrum. 'Hij zei: "Ik denk dat die en die partij wel willen meedoen."' Winter en Van Doorne kennen elkaar al bijna twintig jaar. En Winter is, kort gezegd, een man met een missie. Als radioloog werkte hij vijftien jaar lang in het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) in Amsterdam. Steeds

vaker ergerde hij zich aan de stroperigheid en de slechte kwaliteit van de geboden zorg. Volgens hem waren ziekenhuizen te groot om kwalitatief en doelmatig goede zorg te verlenen. Om te bewijzen dat het ook anders kon, richtte hij in 1995 het eerste Diagnostische Centrum op, toen nog onder de vleugels van het OLVG. En hij kreeg gelijk. Patiënten die voorheen soms weken- of zelfs maandenlang op een wachtlijst stonden voor een behandeling konden er binnen een paar dagen terecht. Laseur: 'We hebben het over een visionaire ondernemer. In die tijd was alle zorg nog via de ziekenhuizen georganiseerd, en totaal aanbodgestuurd. Winter voorzag dat die zorg zo groot en complex zou worden dat je daar, vanuit een ondernemende invalshoek en met kleinschaligheid, veel meer zou kunnen bereiken.'

SCHIPHOLMODEL

Die kleinschaligheid komt terug in de nieuwe Sionsberg. Sionsberg 2.0 stoelt, net als eerder

‘Het gaat erom dat je je kunt verplaatsen in de situatie van deze ondernemers’

de Diagnostische Centra, op het idee dat kleinschalige zorg niet alleen beter, maar ook goedkoper geleverd kan worden. In dit geval gebeurt dat niet door één, maar door meerdere partijen die samenwerken onder één dak. Laseur: ‘Het is een soort Schipholmodel, een zorg-mall, waar verschillende zorgondernemers hun diensten aanbieden: een diagnostisch centrum, ouderenzorg, huisartsenzorg, een cardiologiepoli, een apotheek en fysiotherapeuten.’ Daarbij gaat het om zogeheten ‘laagcomplexere zorg’, zoals ingrepen aan heup of knie, vult Collenteur aan: ‘Relatief eenvoudige behandelingen die je goed in grote volumes kunt doen. Diagnose, uitslag en behandeling kunnen in korte tijd worden afgewikkeld, er zijn geen wachttijden.’ Voor

‘hoogcomplexere zorg’, zoals ingewikkelde of specialistische operaties, moeten patiënten naar het ziekenhuis in Leeuwarden of Drachten, en – dit is het ‘transmurale’ aspect van de organisatie – de nazorg wordt dan weer vanuit de Sionsberg 2.0 verzorgd.

SPIN IN HET WEB

Voor een succesvolle doorstart van de Sionsberg moest er snel worden gehandeld – niet alleen waren er ook andere gegadigden, ook liep de medische verzekering die de curatoren hadden afgesloten op 12 januari af. Winter had al twee partijen bereid gevonden om deel te nemen aan het project: Cardiologiecentra Nederland en thuiszorgorganisatie ZuidOostzorg. Ook dat maakt deze transactie bijzonder, zegt Laseur. ‘Een doorstart na een faillissement is meestal een samenwerking tussen private partijen. Maar hier werd ook een semipublieke, *not-for-profit*-partij bij betrokken, die voor een belangrijk deel wordt bekostigd uit de Wet langdurige zorg.’

De samenwerking met ZuidOostzorg én de belofte om zo’n tachtig werknemers van de oude Sionsberg weer in dienst te nemen, gaf voor de curatoren de doorslag om het ziekenhuis aan Winter en de zijnen te verkopen, schrijven ze in het tweede faillissementsverslag. Maar om de diverse zorg te bieden die Winter voor ogen had, was het zaak om ook andere zorgaanbieders over te halen zich in het transmurale centrum te vestigen. Daarbij kwam het netwerk dat Van Doorne door de jaren heen in de zorg opbouwde goed van pas. ‘Door onze ervaring in deze sector weten we heel goed hoe we partijen bij elkaar kunnen brengen’, zegt Laseur. ‘Al doende, krijg je al snel dat je zegt: “Weet je wat, ik bel die en die wel even.” Veel partijen kenden we al en door onze ervaring in deze sector spreken wij ook een beetje de taal van deze organisaties.’ En zo werden Laseur en Collenteur binnen de kortste keren de spin in het web, al zal de tijdsdruk ook een rol hebben gespeeld: rond de jaarwisseling ging het project lopen, twee weken later moest het klaar zijn. ‘Het had prima gekund dat mensen hun eigen notaris hadden meegebracht. Maar het gaat erom dat je je kunt verplaatsen in de situatie

van deze ondernemers: hoe verhouden ze zich tot de toezichthouders, de inspectie, de zorgverzekeraar?’

MODEL VAN DE TOEKOMST

Juridisch bezien, was dat nog een hele puzzel, vertelt Collenteur. ‘Alle partijen vertelden ons wat ze wilden en hoe ze dat gingen ontwikkelen. Wij lazen dat en keken vervolgens wat er nodig was om het allemaal een plek te geven. Bijvoorbeeld: het vastgoed moet in een stichting. De medisch specialisten moeten gaan samenwerken, ook in een stichting. De transmurale, specialistische zorg moet zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd. De bestaande partijen, dus het Cardiologiecentrum aan de ene kant, het Diagnostisch Centrum aan de andere kant, krijgen binnen de nieuwe organisatie ook weer een nieuwe bv. Dus al die verschillende “merken” hebben hun eigen bestuursstructuur en governance, alles is per bedrijf geregeld.’

Boven die ingewikkelde kluwen hangt dan weer de Stichting Sionsberg 2.0. ‘Je ziet dus dat je met een regiostichting heel erg tegemoetkomt aan de eigenheid van al die organisaties die ieder doen waar ze goed in zijn, en samen een visie hebben ontwikkeld over hoe zij met elkaar gaan samenwerken. Er wordt niet vanuit concurrentie, maar vanuit samenwerking gedacht.’

Die visie hebben de deelnemende bedrijven uiteraard zelf ontwikkeld. Maar de juridische inrichting van de rechtspersoon is de taak van de notaris. Dit zijn de dossiers waar je als notaris veel energie van krijgt, zeggen ze. ‘De charme is dat je weliswaar een grote organisatie opbouwt, maar dat het doel van die organisatie is om op kleine schaal multidisciplinair samen te werken. Het is het model van de toekomst, daar zijn de notarissen bij Van Doorne van overtuigd. ‘Door zo kleinschalig en multidisciplinair te werken, ben je als ondernemer heel wendbaar. Je kunt goed zien hoe de bevolking zich ontwikkelt en dus nauwkeurig berekenen welke zorg er over vijf, tien of vijftien jaar nodig is. Dus ik denk dat het ziekenhuis dat in 1958 door de bevolking is neergezet, de komende vijftig jaar ook zal standhouden.’ ■

IPR familierecht

Het internationaal privaatrecht (IPR) neemt in de juridische praktijk een steeds belangrijker plaats in. Door technologische vooruitgang worden afstanden steeds kleiner en de grenzen tussen landen – met name de lidstaten van de EU – vervagen. Steeds vaker wordt de Nederlandse advocaat of notaris op het gebied van het familierecht dan ook geconfronteerd met grensoverschrijdende, internationale gevallen. Waarschijnlijk is dit ook uw ervaring. Vragen met betrekking tot de rechtsmacht van de Nederlandse rechter en het toe te passen recht steken dan de kop op. In deze cursus komen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde:

- internationaal echtscheidingsrecht
- internationaal huwelijksvermogensrecht
- internationaal alimentatierecht

inclusief lunch en cursusmateriaal

Datum	donderdag 17 september 2015
Tijd	09.30 – 13.00 uur
Locatie	Utrecht
Docent	dr. mr. J.G. Knot
Cursusprijs	€ 295,- exclusief BTW
PE punten	3 pe-punten KNB, EPN (in aanvraag) Advocaten ontvangen voor hun pe-administratie een bewijs van deelname. (Art. 2 Verordening)

Informatie en aanmeldingen

U kunt kiezen uit een hele dag IPR Familie- en erfrecht, een ochtend IPR Familierecht of een middag IPR erfrecht. Aan u de keuze!

Voor de hele dag ontvangt u 6 PE-punten. Als u zich voor beide cursussen inschrijft, ontvangt u korting. De cursusprijs voor de hele dag is € 575 exclusief BTW.

Voor meer informatie en aanmeldingen:
www.estatetipeducation.nl

IPR erfrecht

Nieuwe adviezen, nieuwe testamenten en verklaringen van erfrecht

Op deze middag zullen de docenten u inwijden in de geheimen van de Erfrechtverordening. U wordt volledig bijgepraat over de ontwikkelingen op het onderhavige terrein. Wat gaat er veranderen voor de Nederlandse internationaal erfrechtelijke (advies)praktijk? Welke rechtskeuzemogelijkheid heeft een erflater bijvoorbeeld (nog) en welk recht moet zonder rechtskeuze worden toegepast? Welke gevolgen heeft de verordening voor de praktijk van de internationale boedelafwikkeling en welke rol speelt de in te voeren Europese erfrechtverklaring daarbij? Vanzelfsprekend komt ook het huidige IPR-erfrecht ruimschoots aan bod.

inclusief lunch en cursusmateriaal

Datum	donderdag 17 september 2015
Tijd	14.00 – 17.15 uur (inlooplunch vanaf 13.00 uur)
Locatie	Utrecht
Docenten	dr. mr. J.G. Knot en prof. mr. F.W.J.M. Schols
Cursusprijs	€ 375,- exclusief BTW
PE punten	3 pe-punten KNB, EPN, NOVEX (in aanvraag)

Het opleidingsinstituut voor notariële medewerkers en paralegals.

INM Cursussen:

29 september 2015 Erf- en schenkbelasting
17 november 2015: Actualiteiten WBR
3 en 24 november 2015: Erfrecht Tweedaagse

INM Opleidingen: Najaar 2015 gaan van start:

Module Onroerend goedrecht (2 webinars, 7 cursUSDagen)
Module Ondernemingsrecht (2 webinars, 7 cursUSDagen)
De cursusprijs bedraagt: € 2.550,- ex btw per module
Voor informatie en inschrijven: www.INM.nl

KOFFIE?

WIE Saskia van Wechem
WAAR kandidaat-notaris bij Amson & Kolhoff Notarissen in Amstelveen
KOFFIE? Cappuccino

Kandidaat-notarissen, ze vormen (mede) de toekomst van het notariële vak. Hoe ervaren zij hun vak? Ze vertellen over hun vak tijdens een kopje koffie.

'In september werk ik acht jaar bij Amson & Kolhoff Notarissen. In 2001 ben ik in Amsterdam begonnen in het notariaat. Na een paar jaar bij een kleiner kantoor miste ik het overleg met collega-kandidaten en wilde ik overstappen naar een groter kantoor. Bij Amson & Kolhoff werken we met zeventien mensen waaronder twee notarissen en vier kandidaten. Ik werk in de onroerend-goedpraktijk en hou me onder meer bezig met nieuwbouw. Het opzetten van projecten, contact met projectontwikkelaars en uiteraard het vastleggen hiervan. Verder richt ik me op veilingen en al het niet reguliere onroerend goed.'

'Op kantoor is het eenvoudig overleggen met collega's. Onroerend goed heeft

raakvlakken met andere rechtsgebieden. Je komt er voor 95 procent zelf uit, maar voor de overige 5 procent is het toch fijn om met een collega te kunnen overleggen. Naast samen lunchen op kantoor, halen we ook koffie en thee voor elkaar. Dat wisselen we af. Ik drink cappuccino, gecombineerd met water probeer ik het op drie tot vier kopjes per dag te houden.'

'Het contact met mensen spreekt me ontzettend aan in mijn vak. Je bent onafhankelijk en probeert voor beide partijen een dossier in goede banen te leiden, zodat iedereen blij de deur uitgaat. Het notariaat heeft me sinds mijn studie al getrokken. Toen ik als student werkte op een notariskantoor kreeg ik een goed beeld van wat het vak

inhoudt. Van de receptie tot het ondersteunen van notarissen. Je ziet wat het met zich meebrengt en waar iedereen zich mee bezighoudt.'

'Amson & Kolhoff is aangesloten bij Netwerk Notarissen. Dat betekent geregeld een bezoek aan georganiseerde studiegroepen en cursussen. Dat is prettig, omdat je hiermee je kennisniveau op peil kunt houden, maar ook omdat je in contact komt met collega's van andere kantoren. Nu ik veertien jaar in het vak zit, heb ik zaken zien veranderen. Met name toen de tarieven werden vrijgegeven. Ik heb niet de verwachting dat het notariaat over tien jaar nog is zoals nu. De wereld verandert, het notariaat zal daar in mee moeten gaan.' ■

Europese verklaring
van erfrecht

‘Het is beslist een vooruitgang’

De Europese erfrechtverklaring is een belangrijke vooruitgang. Maar het zal nog wel even duren voordat alle lidstaten hierop ingesteld zijn en alles vlekkeloos verloopt. Waar moet de notaris op letten?

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Truus van Gog

Op 17 augustus 2015 is de Europese Erfrechtverordening van kracht en daarmee is ook de Europese erfrechtverklaring een feit. ‘Het belangrijke voordeel van deze verklaring is dat de Nederlandse notaris bij nalatenschappen van Nederlanders met een tweede huis in Frankrijk of Spanje een Europese erfrechtverklaring kan afgeven’, zegt Dirk-Jan Maasland, kandidaat-notaris bij Bluelyn in Rotterdam. ‘Op basis van deze Europese erfrechtverklaring kunnen zijn cliënten in Frankrijk of Spanje bij het kadaster de registratie van het onroerend goed laten aanpassen. Voorheen moest men nog naar een Franse of Spaanse notaris om dit afzonderlijk te regelen. Zo meteen kan de Nederlandse notaris de hele nalatenschap afwikkelen.’

PRAKTISCHE PROBLEMEN

Het is beslist een vooruitgang, stelt Maasland, maar hij waarschuwt voor te hoge verwachtingen. ‘Nederland is trouw en nauwkeurig bij het uitvoeren en implementeren van Europese regelgeving. Maar niet alle lidstaten doen dat op dezelfde manier en in hetzelfde tempo.’ Hij vertelt dat de Uitvoeringswet in Nederland al in oktober 2014 door de Eerste Kamer is

aangenomen, terwijl bijvoorbeeld in België het wetsvoorstel van de Uitvoeringswet in juni 2015 nog aan het parlement moet worden aangeboden. Maasland: ‘Ik kan me voorstellen dat er in het begin praktische problemen ontstaan. Bijvoorbeeld als je met een in Nederland afgegeven Europese erfrechtverklaring in Zuid-Frankrijk bij de kadasterbewaarder aankomt en die man heeft nooit eerder zo’n verklaring gezien.’

BEVOEGDE INSTANTIE

Daarom is het belangrijk dat de notaris duidelijk maakt dat hij bevoegd is, adviseert Jacques Vos, bewaarder bij het Kadaster in Nederland. De Europese bewaarders, zeker in landen met een zogenoemd positief stelsel, doen namelijk een bevoegdheidscontrole. ‘In Nederland controleren we eerst of de “autoriteit van afgifte”, doorgaans de notaris, de bevoegde instantie is. Daarna gaan we na of de notaris nog in functie is’, zegt Vos. ‘In Europa zijn vele verschillende rechtstelsels en daarbij behorende nationale regelgeving. Zo is in Nederland de notaris bevoegd. Maar wie is de bevoegde instantie in Zweden bijvoorbeeld, waar men geen notaris kent? Vervolgens is de vraag: is deze instantie of deze notaris inhoudelijk bevoegd? Juist omdat er binnen de Europese Unie zo veel verschillen zijn, is het

belangrijk dat de notaris stukken meestuurt waaruit blijkt dat hij de bevoegde instantie is.’

JURIDISCHE ANALYSE

‘De Europese erfrechtverklaring is een vrij uitgebreid formulier’, zegt Maasland. ‘Het is belangrijk dat je dit volledig invult. Als Nederlandse notaris zul je je eerst moeten afvragen of je inderdaad bevoegd bent. Betreft het een Nederlander die in Nederland woont en wiens Nederlandse erfgenamen het ermee eens zijn dat een Nederlandse notaris de boedel afwikkelt? Of is het een Nederlander die weliswaar in Nederland in de Basisregistratie Personen staat ingeschreven, maar die feitelijk in Frankrijk woonde, daar naar de dokter ging en reed in een auto met een Frans kenteken? Dan is het uitgangspunt dat de Franse notaris bevoegd is.’ Maasland adviseert notarissen om een juridische analyse te maken van hun eigen bevoegdheid en vervolgens in te vullen op grond van welke bepalingen zij zich bevoegd achten.

TAAL

Het Kadaster in Nederland accepteert alleen Nederlandstalige Europese verklaringen van erfrecht. ‘We houden vast aan de Kadasterwet’, zegt Vos. ‘Gegevens in de openbare registers moeten voor iedereen in Nederland toegankelijk en te begrijpen zijn.’ Een zelfgemaakte vertaling of een vertaling met behulp van Google translate volstaat niet, aldus Vos. ‘Het moet een vertaling zijn van een beëdigd

‘Het voordeel voor de cliënt is nog steeds dat hij voor alles terecht kan bij de Nederlandse notaris’

de erfgenamen bekend moeten zijn in het specifieke land – bijvoorbeeld door een fiscaal nummer aan te vragen – of dat er mogelijk erfbelasting wordt geheven voordat de buitenlandse bewaarder overgaat tot definitieve inschrijving. ‘Bewaarders in de verschillende lidstaten zijn druk bezig met nationale implementatie van de verordening.’

ZES MAANDEN

Een afschrift – een door de notaris gewaarmerkte kopie – van een Europese erfrechtverklaring is volgens de Europese Erfrechtverordening zes maanden geldig. Binnen die termijn moet dus inschrijving in het kadaster plaatsvinden. Als dat niet gebeurt, is er een nieuw afschrift nodig, dat wederom zes maanden geldig is. ‘Voordat de notaris dit verstrekt, moet hij een globale check doen’, zegt Maasland. ‘Is de verklaring nog correct, of zijn er nieuwe feiten en omstandigheden op basis waarvan de verklaring moet worden aangepast?’

VOORDEEL

Hoewel het in de praktijk nog even wennen zal zijn – niet elke lidstaat is immers even goed voorbereid – is de Europese erfrechtverklaring een voordeel, maar tegelijkertijd vindt Maasland dat het verstandig is dat notarissen hun cliënten duidelijk maken dat deze verklaring niet alles regelt. ‘Mensen moeten vooral niet denken dat het ook over fiscaliteit en erfbelasting gaat. Fiscaal is er niets geharmoniseerd. Die verklaring is mooi, maar je moet je nog steeds blijven afvragen: hoe werkt dit fiscaal uit in Spanje of in Frankrijk?’ ■

vertaler. Wij blijven de eis van artikel 41 Kadasterwet hanteren. Het is aan de rechter om uit te maken of dit in strijd is met het Europese recht, ook al lijkt het er sterk op dat dit het geval is.’

Op de website van het Publicatiebureau van de Europese Unie (<http://eur-lex.europa.eu>) kan het modelformulier van de Europese erfrechtverklaring gedownload worden in de talen van alle lidstaten. In principe zou je bij een huis in Frankrijk een Nederlandse verklaring moeten kunnen afgeven. Maasland: ‘Maar of dat verstandig is? Ik denk dat je beter het Franse formulier kunt gebruiken.’ Stel dat je als notaris – en dus niet als beëdigd vertaler – het formulier in het Frans of het Italiaans invult, omdat je die talen toevallig goed beheerst, is dat dan voldoende voor het Franse of Italiaanse kadaster? ‘Op grond van de Europese Erfrechtverordening zou een verklaring conform het modelformulier geaccepteerd moeten worden’, veronderstelt Maasland. ‘Alleen is de nationale wetgeving nog niet in alle lidstaten en in alle situaties aangepast aan de verordening.’ Hij kan zich voorstellen dat Nederlandse notarissen voor het Nederlandse deel van de nalatenschap een nationale verklaring van erfrecht afgeven en die aanbieden aan het Nederlandse Kadaster en voor het Franse huisje een Europese erfrechtverklaring afgeven. ‘Dat kan voordelen bieden voor de cliënt. Dan kun je de Nederlandse

boedel vlot afwickelen. Dan kan de notaris later het Franse huisje en de Franse bankrekening regelen met de Europese verklaring, waarvoor meer onderzoek nodig is en die dus ook meer tijd kost. Het voordeel voor de cliënt is nog steeds dat hij niet naar een Franse notaris hoeft, maar voor alles terecht kan bij de Nederlandse notaris.’

TOETS

Vos wijst erop dat kadasterbewaarders in de verschillende lidstaten op verschillende manieren toetsen. Zo toetst de bewaarder in Nederland nationale verklaringen van erfrecht marginaal, omdat de Nederlandse notaris al een inhoudelijke toetsing heeft gedaan. Maar er zijn ook lidstaten waar het kadaster stevig controleert; de Spaanse bewaarder bijvoorbeeld toetst voorafgaand aan de inschrijving alle stukken en bijlagen inhoudelijk. ‘De Nederlandse notaris moet met dit soort verschillen rekening houden’, adviseert Vos. ‘Bijvoorbeeld met een zware inhoudelijke toets van buitenlandse bewaarders, of met het feit dat het registratierecht in de lidstaten verschillend is.’ Hij geeft aan dat er eisen gesteld kunnen worden die in Nederland niet gehanteerd worden, bijvoorbeeld dat

Webinar Europese Erfrechtverordening

De highlights

Tijdens het webinar van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie over de Europese Erfrechtverordening op 1 juni zijn veel vragen gesteld. Deelnemers konden tijdens het gesprek dat IPR-deskundige Sabine Heijning van het Notarieel Bureau had met Bram Akkermans en Sjef van Erp vragen stellen. Deze vragen werden beantwoord door Dirk-Jan Maasland en Niels Baas, leden van de Vereniging voor Estate Planners in het Notariaat. Hieronder de *highlights*.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Vraag: Hoe wordt de Europese Verklaring van Erfrecht opgesteld?

Antwoord: Er is een formulier dat moet worden ingevuld.

Vraag: Moet het formulier worden gebruikt of mag de notaris ook zelf een stuk opstellen dat in indeling en nummering het formulier volgt?

Antwoord: Het gebruik van het formulier is verplicht. Er wordt nog gewerkt aan een bewerkbare digitale versie.

Vraag: Wat doe ik als ik meer ruimte nodig heb dan het standaardformulier biedt?

Antwoord: De formulieren komen ook digitaal beschikbaar. Bij te weinig ruimte in de standaardvelden kan er in het digitale formulier worden doorgetikt.

TAAL

Vraag: In welke taal vul je de Europese Verklaring van Erfrecht in?

Antwoord: De verklaring mag worden ingevuld in het Nederlands of een andere taal die de notaris machtig is. Als de verklaring in het buitenland moet worden gebruikt, ligt

invullen in het Engels, Frans of Duits voor de hand. Een tweetalige verklaring is ook toegestaan.

Vraag: Moet de Europese Verklaring van Erfrecht vervolgens vertaald worden om in een ander land gebruikt te kunnen worden?

Antwoord: Vertalen is inderdaad nodig.

GEWONE VERBLIJFPLAATS EN RECHTSKEUZE

Vraag: Hoe wordt vastgesteld wat de laatste gewone verblijfplaats is?

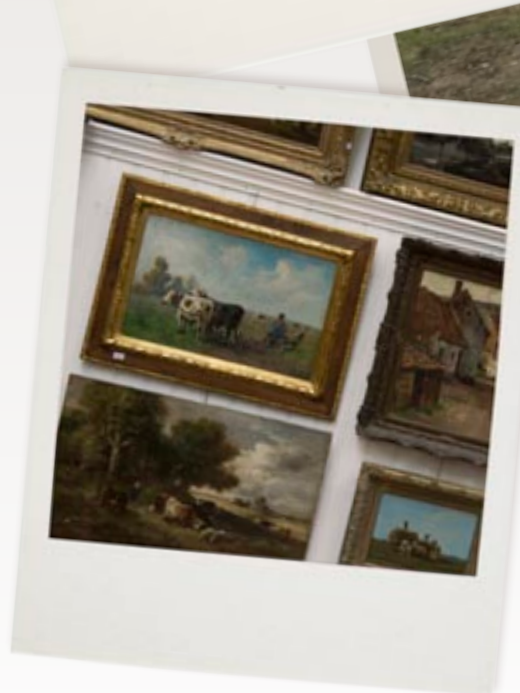
Antwoord: De gewone verblijfplaats is in te kleuren door de notaris aan de hand van alle aspecten die het leven van de erflater hebben gekenmerkt. Het BRP (GBA) is niet doorslaggevend, maar een aanwijzing.

Vraag: Heeft een rechtskeuze gedaan in een Nederlands testament voor 17 augustus 2015 ook effect op de afwikkeling van de nalatenschap?

Antwoord: Een rechtskeuze die is gedaan voor 17 augustus 2015 onder Nederlands internationaal privaatrecht is ook geldig na inwerking-treding van de Europese Erfrechtverordening en heeft betrekking op de gehele erfopvolging. Dus ook de afwikkeling.

Vraag: Welk fiscaal recht is van toepassing op een rechtskeuze?

Antwoord: De verordening ziet niet op het fiscaal recht. Een rechtskeuze heeft geen invloed op het toepasselijke fiscale recht. Het blijft mogelijk dat meerdere landen heffen, zoals het in de verschillende nationale belastingwetten is geregeld.

GELDIGHEID EN BEVOEGDHEID

Vraag: Waarom is de Europese Verklaring van Erfrecht maar zes maanden geldig?

Antwoord: Waarom dit zo wordt ingevoerd, is niet helemaal duidelijk. In de praktijk zal het vermoedelijk geen problemen opleveren. Na zes maanden kan de Nederlandse notaris een nieuw afschrift geven dat wederom zes maanden geldig is.

Vraag: Als de bevoegdheid van een Nederlandse notaris wordt betwist door een buitenlandse notaris of rechter, welke instantie is dan bevoegd om het geschil te beoordelen?

Antwoord: Dan staat de rechtsgang naar de kantonrechter open. Bevoegde kantonrechter is de kantonrechter binnen wiens rechtsgebied de notaris zijn standplaats heeft.

VERZEKERING

Vraag: Dekt de beroepsaansprakelijkheidsverzekering ook internationaal werk van de notaris?

Antwoord: De verzekering dekt alle werkzaamheden die 'des notaris' zijn. Het werk van de notaris kent verschillende internationale aspecten in bijvoorbeeld het ondernemingsrecht die derhalve 'des notaris' zijn en gedekt zijn. Het afgeven van een verklaring van erfrecht is werk dat dus valt onder de dekking, ook als dit in Europees verband gebeurt. ■

DE FOTO

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand... Hoe aantrekkelijk is het notariaat? Niet alleen voor hen die het vak uitoefenen, maar zeker ook voor cliënten. Die laatste bepalen immers de toegevoegde waarde van het notariaat en de toekomst van het vak. Daarover werd in juni tijdens de regiobijeenkomsten in Zwolle, Eindhoven, Nootdorp en Houten van gedachten gewisseld door (kandidaat-)notarissen. Er namen in totaal ongeveer driehonderd (kandidaat-)notarissen deel.

Strengere eisen aan woningcorporaties

Notaris krijgt het druk met nieuwe Woningwet

Woningcorporaties moeten terug naar hun kerntaak: de sociale woningbouw. De herziene Woningwet bevat daarvoor talloze regels en voorschriften. Wat staat het notariaat te wachten?

TEKST Peter Louwerse | BEELD Truus van Gog

De ophef over misstanden bij woningcorporaties, met als brandpunt de verontwaardiging over de Maserati van een Amsterdamse corporatiebestuurder, heeft geleid tot strengere eisen aan de corporaties. De datum die het meest in de aandacht staat, is 1 januari 2017. Dan moeten de statuten zijn aangepast. Maar volgens advocaat Eelkje van de Kuilen van AKD Advocaten & Notarissen moeten corporaties en notarissen nu al alert zijn. Vanaf 1 juli van dit jaar geldt de zogeheten *fit and proper test* bij (her)benoeming van het bestuur en raden van toezicht. Een herbenoeming op 2 juli moet dus langs de minister. Woningcorporaties kunnen niet ontspannen achterover leunen. 'Er verandert nu al veel', zegt Van de Kuilen. 'Meer besluiten van het bestuur zijn onderworpen aan de instemming van de raad van toezicht en/of de minister.'

HYPOTHEEKVOLMACHTEN

Corporaties die AKD om advies vragen over de nieuwe regels kunnen terecht komen bij notaris Sven Billet (gespecialiseerd in vastgoed) en advocaat Van de Kuilen (gespecialiseerd in

ondernemingsrecht). Die combinatie van expertise waarborgt de kwaliteit van de advisering, menen ze. Van de Kuilen: 'Het is een lastige wet met enorm veel kruisverwijzingen. Je kunt het er niet even bij doen.' Billet wijst op een andere valkuil: de hypotheekvolmachten die het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft op het vastgoed van corporaties. 'WSW wilde die zekerheid na de Vestia-affaire', vertelt Billet. 'En WSW heeft die volmachten gekregen.' Een complicatie daarbij is, dat de woningcorporaties hun bezit moeten scheiden in diensten van algemeen economisch belang (daeb) en niet-daeb. De WSW-volmachten kunnen zowel voor daeb als niet-daeb gelden. Billet: 'Als er sprake is van een juridische splitsing moet de volmacht op het niet-daeb-bezit eerst opgeheven worden. Het wordt nog een punt van discussie hoe WSW daarmee omgaat. Die volmacht staat niet in het Kadaster. Daar moet je als notaris dus alert op zijn: je moet immers zorgen dat het vastgoed onbezwaard overgaat.'

DAEB- EN NIET-DAEB-ACTIVITEITEN

Bij het uit elkaar trekken van daeb en niet-daeb hebben de corporaties de keuze tussen een administratieve en een juridische

Eelkje van de Kuilen

scheiding. Financieel adviseurs zijn daarbij eerst aan zet. Daarna kan de jurist het juridische verschil uitleggen. 'Voor wie meer vrijheid wil voor niet-daeb-investeringen is een juridische scheiding aantrekkelijker', verklaart Van de Kuilen. 'We kunnen ook adviseren wat er in het voorstel moet staan en toelichten hoe de procedure eruit ziet.'

Een ander aandachtspunt is de zogeheten markttoets: een woningcorporatie krijgt alleen toestemming voor niet-daeb-activiteiten als marktpartijen niet geïnteresseerd zijn. De gemeente voert die markttoets uit. Billet: 'Als woningcorporaties vastgoed willen aankopen, dient zich de interessante vraag aan of je als notaris zonder meer medewerking kunt verlenen of dat je moet wijzen op de markttoets en de eventuele gevolgen voor het niet doen van die markttoets.'

De notaris komt ook in beeld als een woningcorporatie niet-daeb-bezit verkoopt of in een aparte bv onderbrengt. Het gaat dan om

Nienke Bijlholt

‘Een notaris die kennis heeft van sectorspecifieke regelgeving kan helpen’

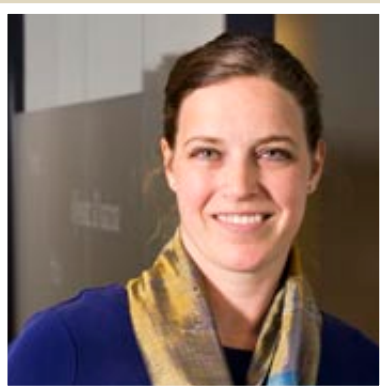

Sven Billet

rechtspersonen oprichten en onroerendgoedtransacties verrichten. Billet: ‘Als het gebouw van de corporatie wordt gebruikt voor daeb- en niet-daeb-activiteiten, moet je het splitsen voordat je het niet-daeb-vastgoed eruit kunt halen.’ Corporaties zullen hoe dan ook naar de notaris moeten om statuten te wijzigen. Daarin moeten ze onder meer hun werkgebied opnemen (werkzaam in de volkshuisvesting) en verder moeten er voorschriften komen voor ontstentenis of belet van de raad van toezicht en het bestuur.

SPoorboekje

Binnen notarieel Nederland woedt een discussie over de vraag of de corporaties het kunnen laten bij de wettelijk voorgeschreven

Claudia Siewers

bepalingen. Kandidaat-notaris Nienke Bijlholt van VBC Notarissen uit Amersfoort vindt van niet. ‘Ik adviseer corporaties om één document te gebruiken als een spoorboekje’, zegt Bijlholt, die is gespecialiseerd in ondernemingsrecht van de semipublieke sector. ‘Anders is de regelgeving van de organisatie versnipperd over de statuten en de reglementen en dat is onduidelijk.’ Volgens Bijlholt maken statuten een steviger indruk. ‘Maar je kunt ook alle bepalingen in het reglement opnemen. Als ze maar in één document staan. Dan zijn de procedures helder.’

Sven Billet en Eelkje van de Kuilen van AKD kijken daar anders tegenaan. Van de Kuilen sprak onlangs een ambtenaar van het ministerie en die verwacht dat er een zogeheten veegwet komt met noodzakelijke correcties. ‘Als je de hele wet in de statuten zet en de wet verandert, dan moet je je statuten weer veranderen’, meent Van de Kuilen. ‘Dan moet je niet alleen naar de notaris, maar ook langs de minister. Want die moet elke statutenwijziging goedkeuren. Billet: ‘Het is gemakkelijker om je te beperken tot de kern van de zaak. Dan ben je flexibeler.’

Ook bestuurssecretaris Claudia Siewers van de Rotterdamse corporatie Woonbron is geen voorstander van uitgebreide statuten. ‘Het is moeilijk en tijdrovend om ze te wijzigen’, zegt Siewers, die tot 2014 actief was als kandidaat-notaris in het vastgoed. Siewers schat dat een statutenwijziging, inclusief advies- en consultatieronden, anderhalf jaar in beslag neemt.

SpELVELD

Volgens Siewers liggen de kansen van het notariaat eerder in de interne governance van corporaties. ‘De notaris kan een adviseur zijn op het gebied van interne besluitvorming’, meent ze. Daarbij gaat het om algemene kennis over uiteenlopende onderwerpen: van het opstellen van bestuursreglementen, notulen van vergaderingen van de algemene vergadering

van aandeelhouders of ledenvergadering, tot stemrechtkwesities en interne goedkeuringen door de raad van toezicht en bewonersorganisaties. Verder wijst Siewers erop dat ook de statuten van alle verbindingen (dochterondernemingen) van de corporaties aangepast moeten worden. Actueel is ook dat het bestuur toestemming van de raad van toezicht moet hebben voor alle verkopen met uitzondering van verkoop van sociale woningen aan particulieren.

‘De notaris zou een stappenplan kunnen maken’, meent Siewers. ‘Je hoeft je als notaris niet te beperken tot de wijziging van de statuten, maar je kunt advies geven over de interne besluitvorming die nodig is om tot statutenwijziging te komen. De meeste notarissen besteden daaraan te weinig aandacht.’ Nienke Bijlholt gaat daarin mee. ‘Corporaties zijn de laatste jaren overladen met regels’, zegt ze. ‘Daardoor wordt hun speelveld complexer. Een notaris die kennis heeft van sectorspecifieke regelgeving kan helpen. Die notaris moet zich dan wel in de hele sector verdiepen. Je maakt niet alleen akten, maar je adviseert in brede zin. Je bent ingelezen in de materie, je houdt bij wat er speelt en je leest de vakbladen.’

GAT

Siewers zegt dat het wijzigen van statuten niet de enige kopzorg van de corporaties is. Naast de herziene Woningwet vergen ook het sociaal huurakkoord, de voorschriften voor duurzaamheid en de ‘passendheidstoets’ (goedkope huizen verplicht toewijzen aan lage inkomens) veel aandacht van de sector. ‘Je ziet dat er een leger consultants en bedrijfsjuristen klaarstaat om in het gat te springen, maar de notaris zie je te weinig. Jammer, want de corporaties vinden het fijn als de notaris, als goed opdrachtnemer, dergelijke initiatieven neemt.’ ■

Het depot onder de notaris

Het komt geregeld voor dat cliënten de notaris vragen om geld onder zich te houden of nemen. Juist daarom staat men niet altijd (meer) stil bij de wettelijke en tuchtrechtelijke regels die gelden voor een dergelijk depot. Reden om die regels eens op een rij te zetten.

TEKST Madeleine Hillen | BEELD Truus van Gog

1 Mag een notaris altijd een depot aannemen?

Nee, dat mag niet. U kent deze regel misschien onder de slogan: 'de notaris is geen bank'. In de woorden van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie:

'De bijzondere rekening van de notaris staat ten dienst van notariële werkzaamheden die worden verricht. Indien de dienstverlening daarentegen uitsluitend bestaat uit het gebruik van de bijzondere rekening als zodanig of daar in hoofdzaak op is gericht, is er sprake van oneigenlijk en onrechtmatig gebruik van de bijzondere rekening.' (Kamerstukken II,

vergaderjaar 2010-2011, 32 700, nr. 3, p. 2)
Er moet dus een duidelijke, inhoudelijke bemoeienis zijn van de notaris met de transactie waaruit het depot voortvloeit. De achterliggende reden hiervan is dat de derdengeldenrekening van de notaris bijzondere bescherming biedt tegen faillissement. Die bijzondere bescherming van artikel 25 Wet op het notarisambt (Wna) doorbreekt de gelijkheid van schuldeisers en voor die doorbreking moet een rechtvaardiging zijn.

Voor het geval u zich afvraagt of het opstellen van een depotovereenkomst voldoende inhoudelijke bemoeienis oplevert, is het antwoord opnieuw 'nee'. In dat geval is immers de

dienstverlening weliswaar niet uitsluitend, maar nog steeds in hoofdzaak gericht op het gebruik van de derdengeldenrekening. Er is ook dan geen werkelijk inhoudelijke rol voor de notaris voor de transactie waaruit het depot voortkomt.

U bent echter niet voor één gat te vangen en u overweegt uzelf die inhoudelijke rol toe te bedelen bij de transactie met het oog op het bereikbaar maken van derdengeldenrekening voor uw cliënten. U begeeft zich dan op glad ijs als het gaat om een transactie die u niet kunt overzien of waarbij u niet zelf kunt vaststellen of aan de voorwaarden voor uitkering van het depot is voldaan.

Hebt u deze horde genomen en gaat het om een transactie waarvoor het geld wel via uw derdengeldenrekening mag verlopen, dan is de volgende vraag: wat is uw rol bij het depot?

Om die rol beter te begrijpen, is het nuttig eerst te bekijken wat een depot juridisch precies is.

2 Wat is een depot juridisch?

Om eerst de Hoge Raad in herinnering te brengen: door het sluiten van een depotovereenkomst, het in depot geven van een geldbedrag en het vervolgens doen bijschrijven van dit bedrag door de notaris op zijn derden-geldenrekening geeft een partij zijn onvoorwaardelijk recht op dat geldbedrag (eigenlijk: zijn vordering op de bank) prijs. Hij krijgt daarvoor in de plaats een voorwaardelijk recht op toedeling van de vordering op de bank (HR 12 januari 2001, *NJ* 2002, 371). Voor partijen is het om die reden van cruciaal belang dat helder is wat de voorwaarde precies is waaronder zij recht hebben op toedeling. Een depot berust op een overeenkomst. Dat betekent dat een depot niet zonder instemming van partijen kan worden aangehouden (Hof Amsterdam 3 april 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:BW0894).

Daarnaast is het van belang dat u zich realiseert dat een depotovereenkomst een driepartijenovereenkomst is waarbij de notaris zelf partij is. Dat vereist van de notaris op verschillende gebieden een actieve houding. Op welke gebieden dan, vraagt u?

3 Wat wordt er van de notaris verwacht?

In de eerste plaats zorgt de notaris ervoor dat de voorwaarden waaronder het depot wordt aangehouden helder zijn geformuleerd. Hij legt die voorwaarden bij voorkeur schriftelijk vast (Hof Amsterdam 15 september 2005, ECLI:NL:GHAMS:2005:AU3276). De tuchtrechter accepteert niet het excuus dat er geen tijd is om een depotovereenkomst op te stellen of dat partijen niet willen dat er een depotovereenkomst wordt opgesteld (meestal omdat ze daar niet voor willen betalen) (kamer voor het notariaat 18 november 2014, ECLI:NL:TNORAMS:2014:36). Als partijen aangeven dat zij zelf de voorwaarden hebben geformuleerd, moet de notaris de stukken opvragen waarin die voorwaarden zijn vastgelegd

(Hof Amsterdam 22 september 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BK1595).

Maar u bent jurist dus u weet: geen regel zonder uitzonderingen. Soms is het niet nodig een depotovereenkomst op te stellen. In een geval waarin de notaris in opdracht van de boedelgevolmachtigde in een nalatenschap een depot aanhield, hoefde de notaris niet een depotovereenkomst op te stellen om die door alle deelgenoten te laten ondertekenen (Hof Amsterdam 6 november 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:CA2568).

De notaris moet soms anderen informeren over het depot (Hof Amsterdam 20 juli 2010, ECLI:NL:GHAMS:2010:BN3379), maar soms juist niet. Gaat het om een depot waarop een conservatoir beslag is gelegd dat van rechtswege is vervallen, dan moet de notaris het vrijgefallen depot uitkeren zonder de beslaglegger daarvan op de hoogte te stellen, ook al is de beslaglegger de wederpartij bij het depot. Conservatoir beslag is een vergaande bevoegdheid met wettelijke waarborgen voor de beslagdebiteur. De wet bevat geen aanknopingspunt dat de beslaglegger in zo'n geval in de gelegenheid moet worden gesteld zijn visie te geven op het verval van het beslag, of dat hij daarover geïnformeerd moet worden door de derde-beslagene die wordt geconfronteerd met de mededeling van de beslagdebiteur dat het beslag is vervallen (Rb. Midden-Nederland 5 december 2014, *Notamail* 2015, 131).

Als het op uitbetaling van het depot aankomt, heeft de notaris een zelfstandige onderzoeksplicht. Hij mag niet afgaan op mededelingen van derden, zoals de advocaat van een van partijen, maar moet zelf controleren of de gedane mededeling juist is (Hof Amsterdam 10 oktober 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BU2044).

Ten slotte moet de notaris erop toezien dat de zaak zich niet eindeloos voort sleept. Hij moet voorstellen doen om tot een oplossing te komen en er bij partijen op aandringen dat zij de stappen ondernemen die nodig zijn om te komen tot afwikkeling van het depot (Hof Amsterdam 10 maart 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BH5743).

4 Wie heeft recht op de rente op het depot?

Dat hangt af van de afspraken (Hof Amsterdam 2 november 2011, CLI:NL:GHAMS:2010:BO6911). De notaris mag als partij bij de depotovereenkomst niet bedingen dat de rente over een bepaald bedrag of gedurende een bepaalde periode niet wordt vergoed. Een dergelijk beding is in strijd met artikel 25 Wna (Kamer van Toezicht Breda 8 december 2008, ECLI:NL:TNOKBRE:2008:YCo226).

5 Hoe zit het met de kosten van het beheer?

Het aanhouden van een depot kan behalve de normale, administratieve lasten nog andere kosten meebrengen. Wordt een notaris betrokken in een procedure over het depot, dan brengt een behoorlijk beheer van het depot mee dat hij in die procedure verweer voert en zich laat bijstaan door een advocaat. De kosten daarvan worden geacht te behoren tot kosten van het beheer van het depot (Hof Amsterdam 12 juli 2007, ECLI:NL:GHAMS:2007:BA9606).

6 Wat als – achteraf – een depot ten onrechte blijkt te zijn aangehouden?

De partij van wie het geld achteraf bezien ten onrechte in depot gehouden is, heeft schade geleden, doordat dit bedrag door toedoen van de andere partij te laat aan haar is uitgekeerd. De vergoeding van deze vertragingsschade is gefixeerd in artikel 6:119 BW in de vorm van wettelijke rente. De berekeningsmaatstaf uit dat artikel is, in ieder geval redelijkerwijs, ook van toepassing op een geval waarin ten onrechte betaling van een geldbedrag achterwege is gebleven (Hof Amsterdam 26 juli 2007, ECLI:NL:GHAMS:2007:BB6135). ■

Belangrijke veranderingen in het arbeidsrecht

Een transitievergoeding in plaats van een ontslagvergoeding, veranderde ontslagprocedures, doorwerken na de AOW-leeftijd. Kortom, veel grote veranderingen in het arbeidsrecht waar de notaris als werkgever (of werknemer) mee te maken kan krijgen.

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Roel Ottow

Het kabinet wil het ontslagrecht eenvoudiger maken. Ook moet het ontslagrecht meer gericht zijn op het vinden van een nieuwe baan. Daarom veranderen de ontslagregels en de ontslagvergoedingen met ingang van 1 juli 2015 als gevolg van de Wet werk en zekerheid. 'Tot 1 juli had de werkgever bij ontslag de keuze tussen de route via het UWV of via de kantonrechter', zegt Sandra van der Giesen, arbeidsrechtadvocaat bij JPG Advocaten in Gouda. 'Vanaf 1 juli is de ontslagroute afhankelijk van de reden voor ontslag.' Bedrijfseconomisch ontslag en ontslag vanwege langdurige arbeidsongeschiktheid gaan via het UWV. Ontslag om andere redenen loopt via de kantonrechter.

TRANSITIEVERGOEDING

Een ander belangrijk onderdeel van de Wet werk en zekerheid is de transitievergoeding. 'De transitievergoeding komt in de plaats van de ontslagvergoeding op basis van de kantonrechtformule en is bestemd om ontslagen werknemers weer aan het werk te helpen', zegt Van der Giesen. De transitievergoeding kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor scholing of outplacement. De hoogte van

de transitievergoeding staat wettelijk vast (zie kader), maar werkgever en werknemer mogen samen beslissen hoe dit bedrag wordt gebruikt. De werkgever kan het ook 'zomaar' aan de werknemer uitkeren. Overigens is de transitievergoeding geen enorm bedrag. Vergeleken met de ontslagvergoeding volgens de kantonrechtformule is het niet veel. 'Ook nieuw is dat iedere werknemer recht heeft op een transitievergoeding, ook degenen met tijdelijke contracten', aldus Van der Giesen. 'De voorwaarde is dat de werknemer twee jaar of langer bij de werkgever heeft gewerkt.'

FISCALE BEHANDELING

Transitievergoedingen zijn brutobedragen waarover belasting moet worden betaald. Overigens is de fiscale behandeling van ontslagvergoedingen sinds 1 januari 2014 al ingrijpend veranderd. Tot die tijd kon men de 'gouden handdruk' onbelast opzijzetten op een geblokkeerde rekening of in een stamrecht-bv. Pas op het moment dat de ontslagvergoeding periodiek werd uitgekeerd, bijvoorbeeld als aanvulling op een werkloosheidsuitkering of als extra pensioen, werd het uitgekeerde bedrag belast voor de inkomstenbelasting. Sinds 1 januari 2014 worden ontslagvergoedingen – en vanaf 1 juli dus transitievergoedingen – in het jaar van ontvangst opgeteld bij het

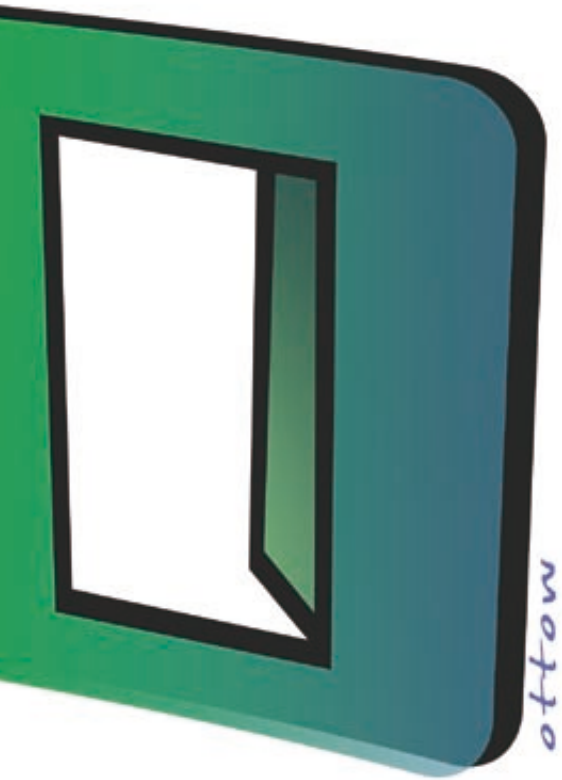
inkomen en als zodanig belast. Daarom kan het voor werknemers gunstig zijn om elementen van de transitievergoeding netto te ontvangen. Van der Giesen: 'Stel dat een werknemer een transitievergoeding krijgt van 6.000 euro en 2.400 euro belasting betaalt. Dan houdt hij 3.600 euro over. Daarvan besteedt hij 2.000 euro aan coaching. Dan blijft er nog 1.600 euro over.' Als diezelfde werknemer vraagt of de werkgever het coachingstraject betaalt, ziet de rekenaar er heel anders uit. 'Dan ontvangt de werknemer zelf 4.000 euro in plaats van 6.000 euro. Daarover betaalt hij zo'n 1.600 euro belasting, dus houdt hij zo'n 2.400 euro over.' Voor de werkgever maakt het financieel doorgaans weinig uit of hij het bedrag van de transitievergoeding rechtstreeks uitkeert aan de werknemer of besteedt aan bijvoorbeeld coaching of training.

AOW EN DOORWERKEN

Ook ten aanzien van doorwerken na de AOW-gerechtigde leeftijd verandert er veel. De Tweede Kamer heeft op 17 maart 2015 een wetsvoorstel aangenomen waarin maatregelen staan die het voor werkgevers aantrekkelijker maken om AOW'ers aan het werk te houden. Zeker in sectoren waarin kennis(overdracht) een grote rol speelt, bijvoorbeeld in het

Werkgever en werknemer mogen samen beslissen hoe de transitievergoeding wordt gebruikt

notariaat, kan het nuttig zijn om ervaren medewerkers wat langer aan het kantoor te binden, eventueel in deeltijd. Het is de bedoeling dat de nieuwe regels voor doorwerken na de AOW-leeftijd per 1 januari 2016

ingaan. Het wetsvoorstel zal deel gaan uitmaken van de Wet werk en zekerheid, aldus Van der Giesen.

Een werkgever kan het dienstverband van een werknemer die de AOW-leeftijd bereikt, opzeggen zonder ontslagvergunning. 'Het is voor de werkgever aantrekkelijk om bij werknemers die door willen werken de arbeidsovereenkomst gewoon door te laten lopen', adviseert Van der Giesen. 'Dan kan de werkgever de arbeidsovereenkomst namelijk altijd opzeggen zonder dat er een ontslagvergunning nodig is.' Wel moet de werkgever zich houden aan een opzegtermijn van een maand. De arbeidsovereenkomst zo eenvoudig continueren en opzeggen, kan alleen als er geen pensioenbeding in de arbeidsovereenkomst of cao is opgenomen. In dat geval eindigt de arbeidsovereenkomst immers automatisch zodra de werknemer de AOW-leeftijd bereikt. 'Als er een dergelijk beding is, doet de

werkgever er verstandig aan om tijdig met de werknemer te bespreken of dit beding uit de arbeidsovereenkomst gehaald kan worden.'

TIJDELIJK CONTRACT

Als het dienstverband stopt bij het bereiken van de AOW-leeftijd kan de werkgever de werknemer wel een tijdelijk contract aanbieden. Normaal is een tijdelijk contract aansluitend op een vast contract vaak automatisch weer een vast contract (Ragelie-regel), maar nieuw is dat dit voor AOW'ers niet geldt. Voor AOW'ers wordt ook een uitzondering gemaakt op de ketenregeling, aldus Van der Giesen. Vanaf 1 juli 2015 mogen werknemers maximaal drie tijdelijke contracten krijgen in maximaal twee jaar, maar AOW'ers mogen maximaal zes tijdelijke contracten krijgen in maximaal vier jaar. 'Let op, er is een aanzegplicht als een tijdelijk contract niet verlengd wordt', waarschuwt Van der Giesen. 'Deze regel geldt al vanaf 1 januari 2015. Als niet binnen een maand voor het einde van een tijdelijk contract kenbaar wordt gemaakt dat het contract niet verlengd wordt, heeft de werknemer recht op schadevergoeding van een maandsalaris.' Het wetsvoorstel bevat nog een paar elementen die het aantrekkelijk maken om AOW'ers in dienst te houden. Zo hebben AOW'ers, in tegenstelling tot jongere werknemers, geen recht op een transitievergoeding, geldt bij ziekte een loondoorbetaling van dertien weken in plaats van de gebruikelijke twee jaar en heeft de werkgever minder re-integratieverplichtingen bij ziekte. ■

Rekenvoorbeeld transitievergoeding

Een werknemer krijgt 0,33 maandsalaris voor elk jaar in de eerste 10 jaar van de arbeidsovereenkomst en 0,5 maandsalaris voor elk jaar dat hij langer dan 10 jaar in dienst was. Werknemers van 50-plus krijgen voor elk dienstjaar na hun 50e één maandsalaris. Dit laatste geldt alleen als men minstens 10 jaar in dienst was en bij een kantoor werkt met minstens 25 werknemers. Dit extraatje voor 50-plussers is een overgangsmaatregel tot 2020.

De transitievergoeding pakt veel lager uit dan de ontslagvergoeding volgens de kantonrechttersformule. De transitievergoeding bedraagt maximaal 75.000 euro, tenzij de werknemer een hoger jaarsalaris had.

VOORBEELD

Een medewerker van 43 jaar met een inkomen van 6.000 euro bruto per maand wordt ontslagen na 9 jaar dienstverband. De transitievergoeding is $9 \times 1/3 = 3$ maandsalarissen à 6.000 euro = 18.000 euro.

Op basis van de kantonrechttersformule zou dezelfde werknemer een ontslagvergoeding van 51.000 euro krijgen. De kantonrechttersformule is $A \text{ (salaris)} \times B \text{ (dienstjaren, met leeftijdscorrectie)} \times C \text{ (correctiefactor)}$. $C = 1$, maar kan afhankelijk van de omstandigheden hoger of lager uitpakken. De werknemer in het voorbeeld zou 8,5 gewogen dienstjaren hebben (dienstjaren tot 35-jarige leeftijd tellen als 0,5 jaar en dienstjaren tussen 35 en 45 als 1 jaar) en dus $8,5 \times 6.000$ euro ontvangen.

Heeft u een notariële vacature of heeft u deze op uw website staan?
... en wilt u hieraan bekendheid geven in de vakbladen, met een 100% dekking in het notariaat?
adverteer dan in:

W·P·N·R

Notariaat
magazine

FBN JBN

gunstige doorplaatsingsstarieven in combinatie met de vacaturesite advocatie.nl:

Advocatie

Advocatie | Novocatie | Overfusies | Rechtenstudie | Bedrijfsjurist | Top50 | Vacatures | Webshop

Voor inlichtingen en reserveringen kunt u contact opnemen met:
Marieke van Wezel
E-mail: m.v.wezel.sdu.nl

Sdu oprecht
de beste
keuze

VERTROUWDE NAAM IN ACCOUNTANCY VOOR HET NOTARIAAT

QUAESITOR

ACCOUNTANCY & ADVIES

JAARREKENINGEN • BEDRIJFSOPVOLGING • ADVISERING • PRAKTIJKOVERNAME
PRAKTIJKWAARDERING • UITGAVE BEDRIJFS- EN SALARISRAPPORTAGES

nieuw adres:

POSTBUS 3013 1801 GA ALKMAAR 072-5180060 info@quaesitor.nl www.quaesitor.nl

Verplichte collectieve verzekering voor een goede beroepsuitoefening

Onlangs bracht de Commissie Verzekeringen op verzoek van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) haar Vervolgrapport Beroepsaansprakelijkheid Notarissen uit. Moet deelname aan de collectieve verzekering verplicht zijn of niet? Ja, adviseert de commissie na zorgvuldige afweging.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Okapi

‘Het protocol van een notaris kan zo uit tienduizend akten bestaan’, zegt Frits van der Woude, voorzitter van de Commissie Verzekeringen ‘Als je uitgaat van een notaris die gemiddeld vijfhonderd akten per jaar passeert gedurende een loopbaan van twintig jaar kom je op dat getal.’ Het illustreert het risico van buiten dekking raken, omdat een notaris er niet in slaagt zich te verzekeren. Een risico dat de commissie reëel vindt als de verzekering niet verplicht collectief is. ‘Bijvoorbeeld omdat een notaris een risicovol protocol van een voorganger heeft. Zo’n notaris zal noodgedwongen uit het vak stappen met achterlating van een protocol zonder verzekeringsdekking, zowel voor hemzelf als voor zijn voorgangers. Onverzekerde akten raken rechtstreeks het publieke belang. Dat is de voornaamste reden dat wij van mening zijn dat verplichte verzekering nodig is om een goede beroepsuitoefening te waarborgen.’

TWINTIG JAAR

Notarissen zijn niet alleen aansprakelijk voor hun eigen fouten. De beroepsaansprakelijkheid strekt zich uit over de historie van het protocol. Van der Woude: ‘Akten kunnen jarenlang in de kast liggen tot er zich iets bijzonders voordoet. Notarissen zijn aansprakelijk met een terugwerkende kracht van twintig jaar of meer. En een nu gemaakte fout kan nog zeker twintig jaar lang tot een aanspraak leiden.’ Tot 1 miljoen euro regelt elke notaris de verzekering voor zich. Voor de dekking daarboven, tot

25 miljoen euro (de excedentverzekering), bestaat een collectieve beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) die tot in 2013 verplicht was. In dat jaar oordeelde de Raad van State dat een verplichte deelname aan een verzekering alleen mogelijk is als zonder die verplichting een goede beroepsuitoefening door de notarissen niet is gewaarborgd. Die noodzaak was niet aangetoond. Daarmee verdween de verplichting. De collectieve polis op basis van non-selectie is op vrijwillige basis voortgezet tot 1 oktober 2015.

VERTROUWEN

De Commissie Verzekeringen is een door de KNB ingestelde onafhankelijke commissie, bestaande uit notarissen uit de verschillende soorten praktijken en deskundigen van buiten het notariaat. In haar eerste rapport, van september 2014, adviseerde de commissie de dekking 25 miljoen te laten blijven. De vraag rees of er aanleiding was de verzekering verplicht te stellen. ‘Behalve om het publieke belang gaat het volgens de commissie om het vertrouwen in het notariaat’, zegt Van der Woude. ‘Dat is als een ketting, waarin de zwakste schakel bepalend is. Een paar notarissen zonder dekking tasten het vertrouwen van het publiek in de hele beroepsgroep aan. De derde reden dat wij tot verplichte collectieve verzekering adviseren, ligt in de principiële vraag: wie bepaalt wie notaris is? Toetreding, toezicht, tuchtrecht en opleiding zijn wettelijk geregeld. Moet het zo zijn dat een notaris buiten zijn ambt raakt omdat hij zich niet boven de 1 miljoen euro kan verzekeren?’ Het Vervolgrapport Beroepsaansprakelijkheid Notarissen is op 24 juni besproken in de

Ledenraad. Deze stemde in met het voornemen van het KNB-bestuur het advies op te volgen en de huidige verzekering een jaar voort te zetten. Dat geeft de tijd voor onderhandelingen met verzekeraars en de noodzakelijke aanpassing van de Verordening beroeps- en gedragsregels. Dan kan de verplichte verzekering op 1 oktober 2016 ingaan.

MARKTWERKING

De commissie heeft in haar rapport ook oog voor de marktwerking. Johan Brandsema, algemeen directeur van Netwerk Notarissen en commissielid: ‘AON, de huidige contractspartij van de KNB, heeft net als alle andere makelaars in verzekeringen op grond van de Wet op het financieel toezicht de taak zijn cliënten op objectieve wijze te adviseren. Op grond van wat de markt aanbiedt. De verplichte collectiviteit staat de marktwerking dus niet in de weg. Wat de commissie betreft, krijgen nieuwe verzekeraars de gelegenheid mee te dingen naar de collectieve verzekering.’ ■

Snel schakelen

En
verder

‘Stel je actief op, ga de diepte in en maak je kantoor laagdrempelig en zichtbaar’

Jeannine van der Does de Willebois-Geurts is notaris in Wassenaar. Onlangs lanceerde zij, met twee familierechtspecialisten, de website ‘De roze notaris’. Zij specialiseren zich in juridisch advies aan homoseksuele paren en hun gezinnen. ‘Wie weet varen we volgend jaar mee in de Gay Pride.’

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

‘O ns kantoor is gevestigd in de zeventiende-eeuwse molen “Windlust”. De laatste molenaar vertrok in 1961 en verkocht de molen aan de gemeente. Sindsdien wordt de molen in het weekend door vrijwillige molenaars draaiende gehouden. Ik geef mijn cliënten weleens een pak pannenkoekenmeel mee. Het is hier net een dorp. Een dorp met een internationaal karakter, dat wel. Wij hebben veel buitenlanders onder onze cliënten. Expats, maar ook mensen die zich hier permanent hebben gevestigd. Op de eerste verdieping van de molen en beneden in de ruimte die wij als wacht- en soms spreekkamer gebruiken, exposeren kunstenaars.’

ROZE

‘Een van die kunstenaars is Akycha Tegelaar, die vijftien jaar ervaring als kandidaat-notaris heeft. Wij raakten aan de praat. Naast haar kunstenaarschap adviseerde zij homoseksuele paren bij het vormgeven van een roze gezin. Zij is juridisch familierechtspecialist en zeer deskundig op dat terrein en bovendien ervaringsdeskundig. Zij heeft een vrouw en twee kinderen. Wij besloten te gaan samenwerken. Akycha, Korien van Steenberg, toegevoegd notaris van mijn kantoor, en ik lanceerden onlangs, onder de paraplu van mijn notariskantoor Geurts & Partners, de website ‘De roze notaris’. De naam is door mijn man bedacht. Wij geven juridisch advies aan roze gezinnen. Wij waren al gespecialiseerd in het familierecht. Daarin lever je per definitie maatwerk. Dat geldt niet alleen bij zaken als draagmoederschap, maar ook bij fusiegezinnen, zoals ik ze noem. Het komt zelfs voor dat mensen kinderen hebben in vijf verschillende gezinnen.’

INLOOFSPREEKUUR

‘Sinds kort houden we inloopsprekuren bij het COC in Den Haag en in Leiden. We willen laagdrempelig zijn. Akycha is lid van de werkgroep Rainbow Families Haaglanden Leiden van het COC. Er is veel behoefte aan advies en informatie. Zeker als sprake is van een kinderwens zijn er veel vragen en is er veel te regelen. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de homoseksuele mensen kinderen wil. Er zijn nu ongeveer 6.000 kinderen bij homoseksuele paren. Naar schatting zal dat oplopen tot 25.000. Roze gezinnen wisten ons al te vinden, maar het worden er nu steeds meer. We zijn op allerlei fronten actief. Wie weet vaart de roze notaris volgend jaar mee in de Gay Pride.’

IDEALISME

‘Veel notarissen beconcurreren elkaar op prijs, maar ik zeg: stel je actief op, ga de diepte in en maak je kantoor laagdrempelig en zichtbaar. Er zijn zoveel interessante specialismen. Ja, het is een gat in de markt, zeker buiten Amsterdam. Maar wij doen dit ook uit ideële overwegingen. Het is een interessant specialisme waar veel nieuwe ontwikkelingen zijn. Zo is sinds april vorig jaar de Wet lesbisch ouderschap van kracht, die bepaalt dat twee vrouwen automatisch beiden juridisch ouder worden van een binnen hun huwelijk geboren kind, als aan bepaalde voorwaarden voldaan is.’

CO-ouderschap

‘Verder is vorig jaar de Staatscommissie Herijking Ouderschap ingesteld. Technologische ontwikkelingen als eiceldonatie en maatschappelijke ontwikkelingen als draagmoederschap leiden tot nieuwe mogelijkheden en inzichten. Gezinssamenstellingen veranderen.

De Staatscommissie onderzoekt wettelijke mogelijkheden tot meerouderschap, meeroudergezag en draagmoederschap. Op dit moment kunnen bijvoorbeeld maar twee ouders juridisch ouder zijn en gezag over een kind hebben. Er zijn gezinnen met drie feitelijke ouders. Denk aan twee mannen, een stel, die co-ouder zijn van een kind dat bij een bevriende vrouw is geboren. Als de vrouw ook een rol als ouder heeft en het kind bijvoorbeeld een deel van de tijd bij haar woont, kan er behoefte zijn aan juridisch ouderschap van alle drie. Wij volgen de ontwikkelingen op de voet en willen graag met de overheid meedenken in dit traject.’

SNELHEID

‘Door de omvang van ons kantoor – wij zijn met zeven vrouwen – en door onze instelling kunnen wij snel schakelen. Is er nieuwe wetgeving, dan zorgen wij dat onze doelgroep daarvan snel op de hoogte is, bijvoorbeeld door te publiceren in de media. Snel schakelen doe ik trouwens niet alleen in mijn praktijk, maar ook in de klassieke auto’s waarin ik rally’s rijd. De liefde voor oude auto’s gaat ver terug. Als student had ik al een MGB om rally’s te rijden. Nu ben ik lid van een club die 28 auto’s in eigendom heeft. Dan kun je nog eens afwisselen. Mijn man en ik rijden ieder voorjaar in Engeland en ieder najaar in Italië. In Kent werden wij onlangs tweede met een Alfa Giulia. Mijn grote droom is om een keer de *Mille Miglia* te rijden, van Rome naar Brescia en terug. De rally aller tijden. Daar is het nog niet van gekomen. Mijn andere grote droom, die toevallig ook met snelheid te maken heeft, is al wel in vervulling gegaan: in 2009 liep ik de marathon in New York.’ ■

De notaris als regisseur van het hele kavelruilproces

‘Kavelruil kan een heel eenvoudige manier zijn om de woningmarkt op gang te brengen’

VASN

De notaris kan een belangrijke rol spelen bij de totstandkoming van een kavelruil. Zeker als hij in een vroeg stadium wordt ingeschakeld. Reden voor de Vereniging voor Agrarisch Specialisten in het Notariaat (VASN) om de toegevoegde waarde van de notaris bij een kavelruil dit jaar extra te benadrukken.

We willen laten zien wat de toegevoegde waarde van de notaris is bij een kavelruil. Het bestuur van de VASN heeft een informatiekaart gemaakt die leden in hun folderrek kunnen zetten. Er is een memo geschreven die als geheugensteun dient bij de belangrijkste vragen en er is een media-campagne opgezet’, zegt Ans Post, notaris in Winterswijk en bestuurslid van de VASN. Post krijgt bij het promoten van de kavelruil steun van agrarisch jurist en voormalig kandidaat-notaris Jeroen Rheinfeld. Hij promoveerde op de rechtsfiguur kavelruil en deelt zijn expertise onder meer met het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M). ‘De notaris onderkent nog onvoldoende dat hij een essentiële rol kan spelen. Hij kan een regisseur zijn van het hele proces. Meer dan alleen maar de uitvoerder aan de achterzijde.’ Post sluit zich daar graag

bij aan: ‘Tijdige inschakeling van de notaris met betrekking tot de haalbaarheid en opzet van een ruilplan kan voordelen opleveren. De notaris kan inschatten welke bestaande rechten moeten worden overgenomen en hoe de overgang van hypotheek tijdig kan worden geregeld.’

FISCALE VRIJSTELLING

Vrijstelling van overdrachtsbelasting betekent in dit geval dat er geen beperkende termijn of beperkende voorwaarden aan de vrijstelling kleven. Post: ‘Uiteraard moet de ruil wel voldoen aan de eisen en voorwaarden van de Wet en het Besluit inrichting landelijk gebied (WILG). Maar juist daar kan de notaris zijn toegevoegde waarde laten zien en zijn expertise inzetten om aan te geven hoe aan de voorwaarden van de WILG kan worden voldaan.’ Rheinfeld noemt de fiscale vrijstelling op dit moment veelal de hoofdreden waarom notarissen tot kavelruil overgaan. Toch moet er niet te pas en te onpas gebruik worden gemaakt van deze mogelijkheid. ‘We moeten op zoek naar een nieuw evenwicht binnen de wettelijke kaders. Dat evenwicht zal naar mijn mening eerder moeten worden

gezocht in het fiscale gedeelte van de kavelruil dan in de civielrechtelijke regeling.’ Een manier om oneigenlijk gebruik van de kavelruil – en daarmee ook van de fiscale vrijstelling – uit te bannen, is de invoering van een bezitstermijn. ‘Krijg je een kavel in bezit, dan moet je het minimaal een x aantal jaren in bezit houden. Op die manier probeer je bestendigheid aan het systeem te geven.’

STEDELIJKE KAVELRUIL

Er zijn meer ontwikkelingen die de interesse in kavelruil van notarissen zou moeten aanwakkeren. Rheinfeld: ‘In mijn proefschrift stel ik dat kavelruil ook in stedelijk gebied kan worden toegepast. Bijvoorbeeld tegen de leegstand van kantoren. Waarom, zoals aanvankelijk de gedachte was, enkel de dwingende methode van stedelijke herverkaveling gebruiken? Kavelruil is per definitie vrijwillig en kan een heel eenvoudige manier zijn om de woningmarkt op gang te brengen. Het ministerie van I&M pakt deze gedachte op en werkt momenteel aan een wetsvoorstel voor stedelijke kavelruil.’ Volgens Post zal de notaris nauw moeten samenwerken met andere instanties om te profiteren van kavelruil. ‘Het Kadaster heeft na het opheffen van de Dienst Landelijk Gebied een kenniscentrum voor verkaveling opgezet. Tot grote spijt van de VASN is het notariaat daar nog niet bij betrokken, terwijl kennisdeling zo belangrijk is. Ook zouden we graag meepraten bij de provincies, om bijvoorbeeld te onderzoeken hoe we interprovinciale kavelruilen gesubsidieerd kunnen krijgen.’

De kavelruil is eind 2014 door Alterra en het Instituut voor Agrarisch Recht geëvalueerd. De overheid beslist nu welke zaken worden meegenomen in een nieuwe wettelijke regeling, binnen de kaders van de Omgevingswet. De VASN en Rheinfeld zijn betrokken bij dit proces: ‘We volgen de laatste ontwikkelingen op de voet en als pleitbezorger van het notariaat zetten we in op een juridisch goed doordacht en praktisch breed inzetbaar kavelruilinstrument.’ ■

VERENIGINGSNIEUWS

EPN

EPN actualiseert richtlijnen

Tijdens het jaarlijkse Zomerberaad op 22 mei stond het actualiseren van een aantal richtlijnen die de EPN haar leden via de website aanbiedt centraal. Actuele richtlijnen voor zowel huwelijkse voorwaarden als samenlevingscontract en voor de afwikkeling van nalatenschappen zijn op de website te vinden.

STICHTING IT-NOTARIS

Veel vraag *Smart Industry* naar IT-notaris

Vanuit de zogenaamde *Smart Industry* ontstaat veel vraag naar diensten van de IT-notaris. Het gaat bijvoorbeeld om advies over software in fabrieken, scheepvaart en bij windmolenparken. De IT-notaris heeft verschillende producten en diensten in zijn portfolio, zoals software escrow, SaaS-continuïteitsregelingen en het IT-testament. Steeds meer IT-notarissen profileren zich actief met deze diensten. Stichting IT-notaris werkt tevens samen met de Nederlandse Vereniging van Beëdigd Informatiecadeskundigen, wat inhoudt dat IT-notarissen kosteloos de maandelijkse studiebijeenkomsten van deze vereniging kunnen bijwonen. Bent u geïnteresseerd, stuur dan een mail naar secretariaat@it-notaris.nl.

VASN

VASN 15 jaar

De VASN bestaat dit jaar 15 jaar. De vereniging is inmiddels uitgegroeid tot een netwerk van ruim 130 agri-notarissen en gespecialiseerde notarieel medewerkers op dit vakgebied. Het aanbod van interessante cursussen en intervisiebijeenkomsten waarborgt de deskundigheid van de agri-notaris. Daarnaast wil VASN de rol van de agri-notaris in een aantal specifieke dossiers meer onder de aandacht brengen. Bijvoorbeeld de rol van de notaris in de kavelruilpraktijk. Kortom, de VASN is volop in beweging!

VMN

VMN-notarissen steunen onderzoek

De Rijksuniversiteit Groningen doet onderzoek naar een efficiëntere rechtsbedeling in verreken- en verdelingsprocedures. Prof. Leon Verstappen is hier de initiatiefnemer van. Aangezien het gaat om een expertise die betrekking heeft op echtscheidingen zal voor dit onderzoek een aantal VMN-notarissen gevraagd worden.

VOC

Handleiding internationaal paspoort rechtspersonen beschikbaar

Notaris Ruud van Helden heeft een handleiding geschreven voor het opzetten van een internationaal paspoort rechtspersonen. Tegen een kleine vergoeding – inclusief reiskosten – is hij graag bereid de werkwijze van het paspoort en de handleiding uiteen te zetten in ringvergaderingen. Daarmee hopen we dat alle notarissen het paspoort op dezelfde wijze opstellen. Bent u geïnteresseerd, dan kunt u contact opnemen via vanhelden@meijernotarissen.nl. Het internationaal paspoort voor rechtspersonen is te vinden op NotarisNet. Dankzij een subsidie van de Europese Commissie is het paspoort beschikbaar in 22 talen.

CURSUSSEN

EPN

Mondeling examen

12 oktober 2015

EPN-leden moeten voor 1 januari 2016 met goed gevolg een examen afleggen om hun lidmaatschap te behouden. Aspirant-leden van de EPN kunnen het examen afleggen om als volwaardig lid toe te treden.

NRS

Cursus vastgoedfinanciering/ vastgoedrekenen

22 september 2015

Tweede cursus in drieluik over vastgoedtransformatie. Aan het eind van het jaar volgt nog een cursus over de fiscale gevolgen daarvan.

STICHTING IT-NOTARIS

Basiscursus software escrow

7 oktober 2015

Basiscursus van een dag in samenwerking met het Software Borg Instituut. Ook geïnteresseerde (kandidaat-)notarissen, die nog geen IT-notaris zijn, zijn welkom. Aanmelding kan via www.it-notaris.nl/261/opleidingsdagen/ of via info@it-notaris.nl.

VASN

Beroepsopleiding VASN

Najaar 2015

De beroepsopleiding is verplicht om lid te kunnen worden van de VASN. Het is een algemene inleidende scholing voor (kandidaat-)notarissen en gediplomeerde klerken en (onder voorwaarden) notariële medewerkers, die zich willen verdiepen in het agrarisch recht.

VMN

Opleiding Legal Mediation

29 september 2015

Wilt u legal mediator worden of (mediation)-vaardigheden opdoen voor uw praktijkuitoefening? Dan is deze cursus interessant. Het volgen van deel 1 geeft toegang tot het VMN-lidmaatschap.

VOC

Symposium bestuur en toezicht rechtspersonen

24 september 2015

Tijdens het symposium wordt aandacht besteed aan de gevolgen van het wetsvoorstel voor de praktijk en modellen. Aanmelden via NotarisNet.

VAN WEEGHEL DOPPENBERG KAMPS

NOTARISSEN | JURISTEN | ADVISEURS

COLLEGIALITEIT

Iedereen wil graag leuke collega's, ook je collega's

Wij zoeken ter uitbreiding van de algemene praktijk
nieuwe collega's:

**Ervaren kandidaat-notaris/
toegevoegd notaris**

en

Kandidaat-notarissen

(minimaal 2 jaar ervaring)

Heb jij een commerciële en ondernemende instelling, ben je een teamplayer en ben je communicatief en juridisch sterk, dan kun je bij Van Weeghel Doppenberg Kamps verder ontwikkelen en toegevoegd notaris worden.

Voor meer informatie kijk op onze website.

TELEFOON +31 (0)314 37 22 22 | E-MAIL info@vwdknotarissen.nl
INTERNET vwdknotarissen.nl vwdknotarissen.de
BEZOEKADRES Keppelseweg 1-3, 7001 CE Doetinchem

de Velde Harsenhorst

- Administratie
- Salarissen
- Belastingen
- Rapportages
- Accountancy
- Advies

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

AKSOS
Financial Services

Voor notariaat en advocatuur...
...flexibiliteit in capaciteit

Groningen - Leeuwarden - Zwolle
www.aksos.nl - afs@aksos.nl - Tel. 038-4524280

AKSOS

VAN WEEGHEL DOPPENBERG KAMPS
NOTARISSEN | JURISTEN | ADVISEURS

SPECIALISTEN VOOR GRENSOverschrijdende ZAKEN
NEDERLAND - DUITSLAND

- individuele adviezen voor ondernemer, particulier en adviseur
- gespecialiseerde juristen
- gekwalificeerde taalkennis
- internationaal netwerk

TELEFOON +31 (0)314 37 22 22 | E-MAIL info@vwdknotarissen.nl
INTERNET vwdknotarissen.nl vwdknotarissen.de
BEZOEKADRES Keppelseweg 1-3, 7001 CE Doetinchem

RECHTSORDE

Dé zoekmachine voor
juridische informatie

Gratis pilot?
Kijk op
rechtsorde.nl

Veilig, betrouwbaar en actueel!

Flexibele Deltawerken

Tja, dan is daar dan eindelijk de uitspraak in het hoger beroep over het HEMA-initiatief, na de eerdere uitspraak van de kamer voor het notariaat op 2 oktober 2014. Reden voor de procedure was dat de KNB, en velen van onze beroepsgroep, duidelijkheid wilde krijgen over het initiatief, met name of het op gespannen voet staat met de Wet op het notarisambt (Wna) en/of onze beroeps- en gedragsregels.

De kamer voor het notariaat verklaarde in eerste aanleg, met uitzondering van de klacht met betrekking tot de schending van de geheimhouding, alle klachtonderdelen ongegrond. Vervolgens is door de KNB wederom zeer gefundeerd het hoger beroep ingezet. Het hof heeft daarop op 16 juni alle klachten van de KNB ongegrond verklaard, ook die ten aanzien van de geheimhouding.

MARSROUTE

Dan komt natuurlijk ook bij u de vraag op: wat nu? Het KNB-bestuur vindt dat er met deze uitspraak geen winnaars en verliezers zijn, maar dat er 'winst' is geboekt voor ons allemaal door de verkregen duidelijkheid. Deze uitspraak kan voor de toekomst dienen als toetssteen voor de zich ongetwijfeld weer aandienende nieuwe initiatieven.

Is er dan geen regelgeving nodig die dergelijke initiatieven op enigerlei wijze onmogelijk zal maken? Nog los van het feit dat ik mij afvraag of de ons opgelegde marktwerking dergelijke regelgeving zou toestaan, denk ik dat de marsroute een andere moet zijn.

Eerder gaf ik u al aan weinig heil te zien in een strategie om het notariaat verder te omringen door dijken te bouwen of reeds bestaande dijken te verhogen. Probleem is dat je uiteindelijk niet meer over die dijken heen kunt kijken en dat je vervreemdt van de buitenwereld, met dat laatste verlies je dan ook snel je bestaansrecht. Nee, als de 'vloed' van digitale ontwikkelingen op ons afkomt, moeten we geen dijken hebben maar 'flexibele Deltawerken'. Daarmee kunnen we de digitale stromen richting geven en bepalen we zelf de mate waarmee we ontwikkelingen omarmen of aan ons voorbij laten gaan.

KENNIS DELEN

Naar aanleiding van de regiobijeenkomsten omtrent de zorgplicht is in samenspraak met u en met name de ledenraad de strategische visie Notaris 2.0 (2015-2020) opgesteld. Daarin is naast de grote aandacht voor onze maatschappelijke positionering veel ruimte opgenomen voor de grote digitale veranderingen waar het notariaat de komende jaren mee geconfronteerd zal gaan worden. Een van de pijlers daarvan is het delen van kennis met het publiek: 'het notariaat digitaal'. Daarmee willen we de zichtbaarheid in de buitenwereld vergroten – bijvoorbeeld op het 'Notarisplein.nl' – door het publiek eenvoudig toegang te geven tot heel veel door de KNB gekwalificeerde informatie. Met het 'Notariaat Online' is het de bedoeling om met specifieke (doelgroep)communicatie het juridisch bewustzijn van burgers en bedrijven te vergroten en daardoor de behoefte aan notariële dienstverlening. Notariaat Online ontwikkelt op deze wijze behoefte in de markt, waardoor burgers en bedrijven via het Notarisplein weer zaken doen met het individuele notariskantoor. Op deze wijze denken het bureau en bestuur dat derden minder snel geneigd zullen zijn om marktinitiatieven als de HEMA te lanceren. We gaan daarbij nadrukkelijk uit van onze eigen kracht, gaan met een *open mind* naar buiten en graven ons niet in.

DUIDELIJKE KEUZE

Uit de wijze waarop na de uitspraak door u zeer terughoudend is gereageerd, maak ik op dat, na de heftige en vaak emotionele discussie van het eerste uur, er tijd is geweest voor nuchtere beschouwingen. Ik hoop dat ik u met het vorenstaande heb kunnen meegeven dat we een duidelijke keuze hebben gemaakt hoe we in de nabije toekomst zullen omgaan met digitale vernieuwingen die een grote invloed op onze notariële dienstverlening kunnen hebben. ■

Jef Oomen | VOORZITTER KNB

‘Zomerdip’

‘Facebook, daar zijn wij de laatste tijd mee bezig geweest tijdens de cursus. De bedrijvenspagina van mijn notaris kantoor is aangekleed en ik plaats er nu geregeld berichten. Nu zijn het nog vooral nieuwsgelateerde boodschappen, maar in de toekomst wil ik er ook wat meer vertellen over notariële diensten en acties lanceren. De eerste actie is al geweest. Hierbij kon een samenlevingscontract worden gewonnen. Ik had toen nog niet zoveel ‘likers’ – zo heten mensen die je bedrijvenspagina op Facebook volgen –, maar kreeg wel reacties. Inmiddels zitten wij op 129 likes. Vorige keer riep ik nog dat Twitter mijn meest favoriete socialmediakanaal wordt, maar Facebook is toch ook wel heel erg handig. Daar kun je wat langere berichten kwijt. En daar houden wij notarissen toch van. Het tegelijk gebruiken is een goede combi. Twitter is zoals een inktvlek; het nieuws verspreidt zich snel. Zo meldde ik

‘Al snel hing een journalist van de lokale krant aan de lijn voor een kort artikeltje. Dat is leuk!’

er laatst dat ik een protocol had overgenomen. Niet veel later hing een journalist van de lokale krant aan de lijn voor een kort artikeltje. Dat is leuk! Met de zomervakantie voor de deur merk ik wel dat ik een beetje socialmediamoe wordt. Er is nog veel te doen. Druk, druk, druk dus. Ik ga dit jaar drie weken met mijn gezin op vakantie. Ik mag van hen elke dag een uurtje online om de e-mails van mijn werk te lezen, maar social media moet ik even laten liggen. Ik denk dat het wel goed is om even helemaal weg te zijn. Moet ook kunnen, toch? Daarna pak ik het gewoon weer met goede moed op! De lessen zijn nu bijna afgelopen. Op dit moment nemen wij nog even een kijkje in de groepenfunctionaliteit op LinkedIn. Net zoals de KNB, hebben wij met ons clubje nu ook een besloten groep. De opdracht is nu om daar een discussie te beginnen en te reageren op andere discussies. Best een beetje eng, maar je moet het gewoon doen. Zo is het eigenlijk met alles. Door deze lange cursus heb ik geleerd hoe je met de verschillende socialmediakanalen om kunt gaan én – belangrijker – heb ik dat ook meteen in de praktijk gebracht. In *Notariaat Magazine* december laat ik u nog even weten hoe het mij vergaat zonder stok achter de deur van de cursus. Dus nog één keer *to be continued...*

Mirjam Bos
Notaris in Grou

Mirjam Bos vertelt in *Notariaat Magazine* over haar ervaringen met social media

Invoering Verordening Dienstweigering uitgesteld

Het invoeren van de Verordening Dienstweigering wordt uitgesteld. Hier heeft de ledenraad woensdag 24 juni mee ingestemd. De verordening werd op 8 april aangenomen, maar het KNB-bestuur stelde voor om de daadwerkelijke invoering uit te stellen. Dit omdat de Hoge Raad een uitspraak heeft gedaan waarmee een vrijwel gelijke lijn is uitgezet als met de verordening wordt beoogd.

Omdat de formulering van het arrest van de Hoge Raad en de Verordening Dienstweigering van elkaar afwijken, kan dat in de praktijk tot interpretatieverschillen leiden, wat nadelige gevolgen kan hebben voor het notariaat. De ledenraad deelt daarom de mening van het bestuur en vindt het verstandig eerst te kijken hoe de tuchtrechter op basis van het arrest van de Hoge Raad zal handelen. Bovendien biedt het arrest de notaris voldoende handvatten om te beoordelen of hij dienst moet verlenen of weigeren in geval van een wanprestatie. Dit maakt een verordening in dit stadium overbodig.

TUCHTRECHTER

Mocht de tuchtrechter het arrest naast zich neerleggen, dan zou de aangenomen verordening alsnog ter goedkeuring aan de minister van Veiligheid en Justitie kunnen worden aangeboden. Eventueel zou op dat moment ook een anders geformuleerde verordening op basis van het handelen of nalaten van de tuchtrechter kunnen worden gemaakt.

Nadere informatie: KNB, Willem Geselschap, 070 3307133, w.geselschap@knb.nl

Het is verstandig eerst te kijken hoe de tuchtrechter op basis van het arrest van de Hoge Raad zal handelen.

Bedenkingen GCV bij opleggen beroepsverbod door AFM

De Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht (GCV) heeft advies uitgebracht over het consultatievoorstel voor de implementatiewet wettelijke controles jaarrekeningen. Dat voorstel geeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM) de bevoegdheid een beroepsverbod op te leggen bij overtreding van de Wet toezicht accountantsorganisaties, de Wet op het accountantsberoep of de Auditverordening.

De AFM mag volgens het consultatievoorstel een verbod van maximaal drie jaar opleggen aan betrokkenen bij de uitvoering van een wettelijke controle of personen die het dagelijkse beleid van een Organisatie van Openbaar Belang (OOB) bepalen. In de toelichting is niet te lezen waarom de AFM

deze bevoegdheid heeft gekregen. Daarnaast vraagt de GCV zich af waarom de AFM het voorgestelde beroepsverbod niet aan de rechter moet voorleggen. Het past volgens de GCV binnen de systematiek van de Nederlandse (toezichts-)wetgeving dat het opleggen van een beroepsverbod 'met de nodige rechterlijke waarborgen is omkleed'.

WETSVOORSTEL

Naast het consultatievoorstel is een wetsvoorstel in voorbereiding waarin aanvullende nationale maatregelen worden voorgesteld om de kwaliteit van de wettelijke controle te verbeteren. Van dat wetsvoorstel is nog geen tekst openbaar gemaakt.

De notaris moet melden of de nalatenschap is aanvaard.

Inschrijving verklaring van erfrecht gewijzigd

Met ingang van 1 juli wijzigt de inschrijving van verklaringen van erfrecht. Vanaf die datum moet bij de vermelding van de erfgenamen worden vermeld voor welke aandelen ieder gerechtigd is tot de nalatenschap. Daarnaast moet de notaris melden of zij de nalatenschap hebben aanvaard. Als de verklaring van erfrecht hiervan geen melding maakt, zal met ingang van 1 juli 2015 de inschrijving worden geweigerd. Dit geldt ook voor de verklaringen van erfrecht die zijn verleden voor 1 januari 2003 en nu ter inschrijving worden aangeboden.

KNB Cursusagenda

15 september 2015

Workshop Cybercriminaliteit

Tijdens de workshop wordt een overzicht gegeven van de risico's en gevaren en de mogelijkheden die er voor onbevoegden zijn om toegang te krijgen tot belangrijke kantoorgegevens en de gevolgen hiervan.

12 oktober 2015

Tweetraps testament en tweetrapsafwikkeling

Modellen zullen de leidraad vormen van deze erfrechtelijke cursusdag: van tweetrapslegaat tot derde trap. Ook aan de (papier) tweetrapschenking zal aandacht worden besteed.

3 november 2015

Onderhandelen

Leer onder andere vaardigheden en tactische concepten om de doelmatigheid en het rendement van onderhandelingen te verhogen.

10 november 2015

Fiscale actualiteiten

Aan de hand van wetgeving, jurisprudentie, theorie en eventueel korte casusposities biedt de docent praktijkgerichte informatie over een selectie van belangrijke fiscaal-juridische actualiteiten.

16 november 2015

Vereffening van nalatenschappen ('licht' en 'zwaar')

De wettelijke vereffening roept veel vragen op in de boedelpraktijk. Deze cursus gaat in op de problemen die de formele vereffeningprocedure kent en komt met praktische antwoorden.

19 november 2015

Omzetbelasting onroerende zaken

Behandeling onderwerpen aan de hand van de teksten Wet op de omzetbelasting 1968 en de Wet op belastingen van rechtsverkeer in combinatie met praktijkvoorbeelden.

19 november 2015

Toegevoegde waarde van de notaris

U leert hoe u zich als notaris positiever kunt profileren. Deze training zal u helpen een meer gedreven en commerciële houding aan te nemen zowel binnen als buiten kantoor.

26 november 2015

Conflicthantering

Op welke wijze lost u een (dreigend) conflict op of maakt u het beheersbaar?

.....
Dit is slechts een selectie uit het totale cursusaanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Opleidingen
.....

‘Wetsvoorstel tucht en toezicht lost alleen financieel probleem op’

‘De regering wil met het wetsvoorstel tucht en toezicht alleen een financieel probleem oplossen’, dit zei Willibrord Davids, oud-kandidaat-notaris en oud-president van de Hoge Raad 18 juni tijdens de Juridische Poort. ‘Het wetsvoorstel is geen prikkel voor notarissen en gerechtsdeurwaarders om zich nog netter te gedragen. Hiervoor is de beroepseed en die schat ik hoger in. Zij die dat niet doen, zullen zich ook niks van deze prikkel aantrekken.’

Jef Oomen, voorzitter van de KNB, gaf aan dat het notariaat bijdraagt aan rechtsbescherming. De kosten voor tucht en toezicht horen bij de hele maatschappij te liggen en zouden uit algemene middelen betaald moeten worden. Vicevoorzitter Nienke van Bockhooven van de Koninklijke Beroepsorganisatie van

Gerechtsdeurwaarders (KBvG) voegde daar nog aan toe: ‘Een klacht tegen een gerechtsdeurwaarder komt er doorgaans niet omdat hij zijn werk niet goed doet, maar om wát hij doet. Een schuldenaar vraagt nu eenmaal niet vrijwillig om een deurwaarder.’

FINANCIËLE PRIKKEL

Ook was er een discussie tussen Tweede Kamerleden Jeroen van Wijngaarden (VVD) en Michiel van Nispen (SP) en Bart Joosen, hoogleraar Prudentieel Toezicht. Van Wijngaarden vindt dat iedereen moet bijdragen aan de bezuinigingsmaatregelen van het kabinet. Van Nispen geeft aan dat het niet zo is dat deze beroepsgroepen de crisis aan zich voorbij hebben zien gaan. Waarom deze financiële prikkel dan nog nodig is, begrijpt hij niet. Volgens Joosen moet het wetsvoorstel nog eens goed worden bekeken.

‘Als de sector zich kan bemoeien met de budgettering van de toezichthouder komt de onafhankelijkheid van de toezichthouder in gevaar.’

Meer informatie: KNB, Tessa Maas, telefoon 070 3307122 (t.maas@knb.nl)

VNO-NCW en MKB-Nederland: implementatie UBO-register moet terughoudend

Het kabinet moet terughoudend zijn met de implementatie van het Europese UBO-register, dat zeggen VNO-NCW en MKB-Nederland. Volgens de organisaties sluiten familiebedrijven in Nederland vertrek naar het buitenland niet uit, omdat ze vrezen voor hun privacy als zij verplicht worden hun grootaandeelhouders in te schrijven in een openbaar register. De KNB deelt deze zorgen en steunt de roep om terughoudendheid.

Volgens een nieuwe Europese richtlijn moeten straks alle natuurlijke personen met een belang van 25 procent of meer in een bedrijf worden geregistreerd in een nieuw register. Dit UBO-register (*ultimate beneficial owner*) is toegankelijk voor overheidsinstanties en hun financiële onderzoeksafdelingen, maar ook voor bijvoor-

beeld banken en voor degenen die een ‘legitiem belang’ kunnen aantonen bij die toegang.

MILJONAIRESLIJSTJES

Met name familiebedrijven vrezen voor deze nieuwe regelgeving, omdat zij bang zijn voor de persoonlijke vrijheid van familieleden (kidnapping), chantage en ongewenste vermelding op miljonairlijstjes. VNO-NCW en MKB-Nederland geven in een brief aan ministers Kamp (Economische Zaken) en Van der Steur (Veiligheid en Justitie) aan dat familiebedrijven belangrijk zijn voor de Nederlandse economie en dus behouden moeten blijven. Daarom verzoeken zij het kabinet terughoudend te zijn met de implementatie van het Europese UBO-register en gebruik te maken van de opties die de richtlijn daarvoor biedt.

VEAN ziet notaris graag komen

Op 24 september organiseert de Vereniging Erfrecht Advocaten Nederland (VEAN) haar eerste congres. Het thema is ‘beroepsoverschrijdend erfrecht’. De organisatie hoopt dat verschillende beroepsgroepen, waaronder het notariaat, van gedachten komen wisselen over het erfrecht. Inschrijven is nu al mogelijk via de website van de organisatie.

‘Om te komen tot een breed maatschappelijk draagvlak moet de gemeente het systeem van canonbepaling transparant en eenvoudig maken.’ Tom Berkhout, voorzitter van de Grondwaardecommissie Eeuwigdurende Erfpacht, over de toekomstige erfpacht in Amsterdam. *Schoon schip adviesrapport*, 18 juni 2015

Meer informatie en inschrijven: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307121, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Opleidingen

Symposium Bestuur en Toezicht Rechtspersonen

Op donderdag 24 september organiseert de KNB in samenwerking met het Molengraaff Instituut (Universiteit Utrecht) en de Vereniging van Notarieel Ondernemingsrecht Specialisten (VOC) een symposium rond het Wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen.

Tijdens het symposium wordt aandacht besteed aan de gevolgen van het wetsvoorstel voor de praktijk en de in de praktijk gebruikte modellen. Dagvoorzitter is professor Niek Zaman. Overige sprekers zijn Robert Helder, professor Louis Houwen, Marjan Koelemeijer, professor Loes Lennarts, Marleen van Uchelen-Schipper en Arnaud Wilod Versprille.

Meer informatie en inschrijven: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307121, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Opleidingen

Eerste resultaten campagne levenstestament

De hele maand juni stond de publiekscampagne 'Wie van de drie' weer volop onder aandacht van de media. Daarnaast zijn er advertenties geplaatst in seniorenmagazines en online banners op Facebook en websites die zich richten op financieel-juridische onderwerpen voor consumenten, maar ook op algemene consumentensites zoals Libelle Online en Seniorweb. Door deze media-aandacht hebben tot nu toe zeker 40.000 mensen een bezoek gebracht aan de campagnewebsite wievandedrie.nl.

Voor de campagne is een Facebookpagina gestart waar regelmatig berichten op worden geplaatst of die via *post ads* worden verspreid onder de doelgroep op Facebook. Consumenten kunnen op de Facebookpagina rechtstreeks vragen stellen of opmerkingen plaatsen die door de redactie worden beantwoord. Naast *advertising* hebben verschillende dagbladen en magazines de afgelopen periode redactioneel aandacht besteed aan de campagne en het levenstestament, onder meer in *Plus Magazine*, *NRC Handelsblad* en diverse lokale kranten.

Veel notariskantoren hebben in eigen omgeving promotionele acties verzorgd, aandacht van lokale media gekregen of meegedaan aan een lokaal evenement. Denk hierbij aan speciale spreekuren, lezingen in de buurt, een artikel in het huis-aan-huisblad

Door de media-aandacht hebben tot nu toe zeker 40.000 mensen een bezoek gebracht aan de campagnewebsite.

of een kraampje tijdens de lokale braderie. Op de speciale campagnepagina voor notariskantoren op de campagnewebsite www.wievandedrie.nl is al het ontwikkelde materiaal (downloads) te vinden. Sinds de start op 10 maart is deze pagina negenhonderd keer bezocht.

LOOPTIJD CAMPAGNE

De campagne over het levenstestament duurt tot eind 2015. September is de derde en laatste geplande maand van deze campagne waarin we nog media hebben ingekocht. Daarnaast staat de KNB die maand samen met notarissen op de 50Plus Beurs in Utrecht (15 tot en met 19 september 2015). Deze beurs wordt door gemiddeld honderdduizend mensen bezocht ieder jaar.

Meer informatie: KNB, Annelies van der Laan, telefoon 070 3307169 (a.vanderlaan@knb.nl)

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat Magazine verschijnt eenmaal per maand, met uitzondering van de maand augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Joris Drost (redacteur), Clemens van Gessel (correctie).
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Wilma van Hoeflaken, Peter Louwerse, Roel Ottow, Tatiana Scheltema, Peter Steeman, Berdine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Mark Jonker Roelants, Joyce Leemrijse, Hens Meengs, Anne-Marie Snel, Nora van Oostrom-Streep en Mariska Dalmijn-Verkooijen

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
Peter Frissen
Prinses Beatrixlaan 116
2595 AL 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie: Sdu Mediasales, Marieke van Wezel
telefoon: 070 3780705
e-mail: m.v.wezel@sdu.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

*Tuchtrecht is er ook voor
(kandidaat-)notarissen onderling*

Uitspraak: *deels gegrond met oplegging
van een maatregel*

Casus

Klager K was tot 2008 kandidaat-notaris bij notaris N, daarna is hij werkzaam in zijn eigen rechtspraktijk (als zelfstandig jurist). In 2011 maakt N een proces-verbaal op voor een cliënte, waarin vermeld wordt dat cliënte niet tevreden is over de dienstverlening van K (geen stukken vooraf, K wilde haar naar een andere notaris verwijzen dan zij wenste). Bij een e-mail in 2013 aan de rechtbank deelt N mee: 'Het is niet de eerste keer dat de heer K voor zowel onduidelijkheid als voor (extra) kosten zorgt. Ik moge eveneens verwijzen naar de bijlage (het proces-verbaal), mede daarom lijkt hij mij niet de aangewezen persoon om voor cliënten bij u en uw collega-rechters op te treden.' N stuurt de e-mail ook ter informatie naar K. In een nalatenschap die bij een andere notaris loopt, en waarin K executeur is, probeert N de zaak naar zich toe te trekken hoewel hij daar niet betrokken bij is. In 2014 bericht N dat het bewind waarbij K betrokken was, is opgeheven en vordert N namens cliënt de volledige nota uit 2011 terug. Een week later bericht N dat de zaak in handen van een advocaat is gegeven ter incassering.

De klacht

N heeft een proces-verbaal opgemaakt met een ander doel dan waarvoor een notaris daarvoor gerechtigd is. N heeft zijn geheimhoudingsplicht geschonden door het proces-verbaal naar de rechtbank te sturen. N heeft misbruik van informatie gemaakt. N heeft valsheid in geschrifte gepleegd en zich naar buiten als een procespartij van een cliënt gepresenteerd. N is sinds 2008 bezig om bij zo veel mogelijk instanties en personen de competentie van K in twijfel te brengen.

Het verweer

N meent dat K niet ontvankelijk is, omdat het tuchtrecht niet bedoeld is voor de nasleep van een arbeidsconflict.

Het oordeel

De kamer volgt het verweer van N niet, immers het gaat om concrete gedragingen

van N in zijn hoedanigheid als notaris. N kon het proces-verbaal wel opmaken als dit de wens van cliënt was, maar het versturen van dit proces-verbaal lijkt geen ander doel te hebben dan K op ongunstige wijze in diskrediet te brengen en voegt op geen enkele manier iets toe aan hetgeen van een notaris mag worden verwacht. Wat betreft de nalatenschap komt niet vast te staan dat N geen volmacht had. Wat betreft de brieven over het bewind heeft N een niet-correcte betrokkenheid tentoongespreid.

*De notariskamer legt de maatregel
waarschuwing op*

*Kamer voor het notariaat
Arnhem-Leeuwarden, 9 juni 2015*

Opmerking

Vóór de verruiming van het begrip 'belanghebbende' werd door de kamers verschillend gedacht over de ontvankelijkheid van een door een collega-notaris ingediende klacht. Het hof Amsterdam oordeelde op 4 februari 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:274, dat iedere notaris belang heeft bij de bescherming van de goede naam van het notariaat in het algemeen. De vraag is of hiermee het 'oneigenlijk' gebruik van de klachtbevoegdheid van collega-notarissen voor de hand ligt en dat vetes tussen notarissen via de tuchtrechter worden uitgevochten. Het notariaat gaat hiermee ook verder dan het tuchtrecht van medici en advocaten.

*Notaris in het STAK-bestuur:
met terughoudendheid en met
oog voor alle belangen*

Uitspraak: *ongegrond*

Casus

De ouders van klager K woonden in 2014 in België en wilden op korte termijn naar Nederland verhuizen. Omdat in België in beginsel geen schenkingsbelasting is verschuldigd, wilden de ouders een deel van hun vermogen overhevelen naar hun vier kinderen waaronder K. Er wordt een Stichting Administratiekantoor (STAK) opgericht met de zussen van K en notaris N als bestuurders. De ouders cederen een geldvordering uit hoofde van een koopovereenkomst (betreffende

verkoop van percelen grond) aan de stichting onder de verplichting van de stichting tot uitreiking van certificaten (certificaten A). De ouders schenken deze certificaten aan hun kinderen.

De klacht

Klager verwijt N onder meer het volgende (de klacht tegen de collega van N blijft hier buiten beschouwing): N heeft K onvoldoende geïnformeerd over de juridische en fiscale gevolgen van de schenkingsconstructie, N heeft zijn vragen niet beantwoord en heeft enkel verwezen naar de fiscaal adviseur van de ouders. Er is sprake van conflicterende belangen bij N, omdat hij het dossier heeft behandeld terwijl hij voorts bestuurder van de stichting is. N heeft als bestuurder van de stichting een financieel belang.

Het verweer

Wat betreft de conflicterende belangen voert N aan dat de ouders van K hem met klem hebben verzocht bestuurslid van de stichting te worden, omdat zij naast de dochters een vertrouwd persoon in het bestuur wilden om de dochters te adviseren. Dit had ook alles te maken met de moeizame verhouding tussen K en de ouders van K. N heeft lang over het verzoek van de ouders van K nagedacht. Na lang aandringen heeft N aan het verzoek gevolg gegeven. N merkt op dat het binnen het notariaat vaker voorkomt dat notarissen medebestuurder van een STAK zijn. Deze stichtingen worden vaak opgericht met het oog op in de toekomst verwachte problemen tussen erfgenamen. N had ook enige tijd na de oprichting als bestuurder kunnen toetreden, maar heeft dit niet gedaan omdat hij transparant wilde zijn. N voert voorts aan dat hij geen enkele bezoldiging voor het bestuurslidmaatschap ontvangt en dat als de kamer zou oordelen dat sprake is van (schijn van) belangenverstrengeling, hij zijn bestuurslidmaatschap onmiddellijk zal neerleggen. N voert verder aan dat de akten zijn verleden voor zijn collega, omdat N in de akte van oprichting van de stichting toetreedt als bestuurslid en bovendien zijn echtgenote een volle nicht van de ouders van K is.

Het oordeel

N heeft de vragen van K voldoende beantwoord. N heeft K voor wat betreft de fiscale aansprakelijkheden van de schenkingsconstructie geadviseerd een 'eigen' fiscalist te raadplegen of zich te wenden tot de door de ouders geraadpleegde fiscalist. Dit acht de kamer – gelet op de complexiteit van het dossier – een begrijpelijke verwijzing.

Wat betreft de conflicterende belangen is de kamer van oordeel dat N niet in strijd met artikel 17 Wet op het notarisambt (Wna) heeft gehandeld. N heeft bij de behandeling van het dossier de belangen van alle betrokkenen in het oog gehouden en heeft zich bij de aanvaarding van het bestuurslidmaatschap zeer terughoudend opgesteld. Door de enkele aanvaarding van het bestuurslidmaatschap komt de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van N naar het oordeel van de kamer niet in gevaar. Niet gebleken is immers dat N bij zijn bestuurslidmaatschap een financieel belang heeft, noch dat het bestuurslidmaatschap verband houdt met of leidt tot werkzaamheden voor N of zijn kantoorgenoten. K heeft voor het overige geen feiten of omstandigheden gesteld waaruit volgen kan dat N de schijn van partijdigheid en belangenverstrengeling heeft gewekt. Gelet op het voorgaande is ook dit klachtonderdeel ongegrond.

De notariskamer verklaart de klacht ongegrond

Kamer voor het notariaat Den Bosch,
18 mei 2015

Opmerking

De notaris heeft er alles aan gedaan om bij de toetreding tot het bestuur van de STAK zijn onpartijdigheid te behouden en alle betrokken belangen te blijven behartigen.

Notaris adviseert niet duidelijk over risico nihilbeding

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

K en zijn (aanstaande) echtgenote zijn ieder eerder gehuwd geweest en de vrouw heeft kinderen uit een vorige relatie. Klager heeft een goed inkomen

uit zijn bv en de vrouw heeft een eigen praktijk en kan in haar eigen levensonderhoud voorzien.

Notaris N passeert in 2009 een akte huwelijkse voorwaarden met een nihilbeding: 'De echtgenoten komen overeen dat er geen plicht tot betaling van partneralimentatie kan ontstaan en er eveneens geen recht op partneralimentatie kan ontstaan na het beëindigen van hun huwelijk.'

De klacht

Bij het opstellen van de akte houdende huwelijkse voorwaarden waren er twee zaken van belang voor K. Ten eerste moest het vermogen van partijen gescheiden blijven en ten tweede diende er bij einde huwelijk geen partneralimentatie verschuldigd te zijn. Achteraf blijkt het nihilbeding nietig te zijn, wegens strijd met de wet. Hierdoor zou K wel partneralimentatie verschuldigd zijn bij beëindiging van het huwelijk. N had partijen moeten adviseren een samenlevingsovereenkomst te sluiten. N heeft K bij zijn keuze tussen trouwen of samenwonen op het verkeerde been gezet.

Het verweer

K gaf duidelijk aan dat hij bij echtscheiding geen alimentatie wenste te betalen en vanuit het perspectief van onafhankelijkheid van partijen wenste hij geen standaard verrekenbeding en ook geen pensioenverrekening. De vrouw had geen enkel bezwaar tegen de wensen van K en heeft de eerdergenoemde onafhankelijkheid in haar eigen woorden aan N bevestigd. Sinds september 2014 heeft N meerdere malen met K gesproken over zijn huwelijkse voorwaarden. K heeft in die gesprekken zijn bezorgdheid geuit over het nihilbeding dat in de akte houdende huwelijkse voorwaarden was opgenomen. Een door K ingeschakelde advocaat had aangegeven dat een dergelijke bepaling nietig is.

N is van mening dat er tussen aanstaande echtgenoten een belangrijke mate van contractsvrijheid bestaat. Dit blijkt ook uit de literatuur. In bijvoorbeeld een vonnis van de Rechtbank Zwolle-Lelystad (20 juli 2005, RFR 2006, 46) staat het volgende: dat de vrouw geen beroep kon doen op de nietigheid van het nihilbeding, omdat 'partijen destijds kennelijk uitdrukkelijk hebben beoogd uiting te geven aan hun wens om zowel tijdens als na het huwelijk

geen financiële afhankelijkheid van elkaar te scheppen'. Dit is volgens de notaris precies van toepassing op onderhavige situatie.

Het oordeel

De kamer is van oordeel dat N op de hoogte was van de discussie in de literatuur over het nihilbeding, met name over geldigheid van een dergelijk beding in specifieke situaties in afwijking van de bepaling van artikel 1:400 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek. Vast is komen te staan dat N in 2009 diverse uitvoerige gesprekken met partijen heeft gevoerd. Weliswaar was N op de hoogte van de discussie over het nihilbeding, maar hij heeft dit niet gedeeld met partijen. N had gezien zijn zorgplicht partijen moeten wijzen op het risico van het opnemen, dan wel om op andere wijze hun relatie te formaliseren. Nu is partijen relevante informatie onthouden en staat hun bij echtscheiding (wellicht) een gerechtelijke procedure te wachten om duidelijkheid te krijgen over het nihilbeding. Dit had N kunnen voorkomen door beter voor te lichten. De kamer acht derhalve de klacht gegrond.

De notariskamer legt de maatregel waarschuwing op

Kamer voor het notariaat Den Haag,
13 mei 2015
ECLI:NL:TNORDHA:2015:14

Opmerking

In dit geval was er nog geen echtscheiding aan de hand en zou een beroep op nietigheid van het nihilbeding kunnen worden afgewezen door de rechter. De notaris had echter uitdrukkelijk moeten uitleggen (en er verstandig aan gedaan dit ook schriftelijk vast te leggen) dat het nihilbeding volgens de wet nietig is en dus een onzekere regeling oplevert waardoor cliënten geconfronteerd kunnen worden met juridische procedures.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB (nm@knbnl)

PERSONALIA

Recent benoemd tot notaris

Utrechtse Heuvelrug (protocol mr. E.E. van Eyk) **mr. M.A. Zerrou**, kandidaat-notaris (2004);

Oude IJsselstreek (protocol mr. P.H.M. Muijsers) mevrouw **mr. C.A.T. Passmann**, kandidaat-notaris (2003).

Aangewezen tot toegevoegd notaris

Groningen (protocol mr. A. Bosscher) m.i.v. datum beëdiging **mr. J.A.M. Janssens**;

Groningen (protocol mr. J.J. Plas) m.i.v. datum beëdiging **mr. M.Th.J.H. Straatman**;

Nissewaard (protocol mr. R. Ouwerkerk) m.i.v. datum beëdiging mevrouw

mr. M.A.M. van Kleij-van Esch; *Amsterdam* (protocol mr. J.L.F.J. Verasdonck) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. J.L.C. Schueler**;

Leidschendam-Voorburg (protocol mr. A. M. Zwart) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. M. Wenneker**;

Rotterdam (protocol mr. ing. D.W.M. van Niekerk) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. F.M.H. Drijber**.

Maarten Straatman

Charlotte Passmann

Juliëtte Schueler

Jan Janssens

Mariëtte Drijber

Eervol ontslag op verzoek

mevrouw **mr. A.M. List-Plaisier**, notaris te *Hendrik-Ido-Ambacht*, m.i.v. 1 juli 2015;

mevrouw **mr. H. Broekema-Baas**, notaris te *Hoogezand-Sappemeer*, m.i.v. 1 juli 2015;

mr. A.W.O. Jansen, notaris te *Arnhem*, m.i.v. 1 juli 2015;

mr. T. Miedema, notaris te *Ede*, m.i.v. 1 juli 2015;

mr. J.A. Posthuma, notaris te *Ede*, m.i.v. 1 juli 2015;

mr. M.P. Bongard, notaris te *Amsterdam*, m.i.v. 1 juli 2015;

mr. drs. G. Vermeulen, notaris te *Epe*, m.i.v. 1 juli 2015;

mevrouw **mr. M.I. Postma**, notaris te *Werkendam*, m.i.v. 1 juli 2015;

mevrouw **mr. L.C. Klein**, notaris te *Amsterdam*, m.i.v. 1 augustus 2015.

Toewijzing protocol

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van:

- mr. H.M.I.Th. Breedveld, tot 1 januari 2015 notaris te Rotterdam, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. J.T.A. van der Stok**, notaris te *Rotterdam*;

- mr. J. van Elswijk, tot 1 januari 2015 notaris te Rotterdam, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. P.A. Noort**, notaris te *Rotterdam*;

- mevrouw mr. G. Kleykamp-van der Ben, tot 1 januari 2015 notaris te Rotterdam, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. J.C. Kuiken**, notaris te *Rotterdam*;

- mr. F.J.L.M. Prickartz, tot 1 januari 2015 notaris te Gilze en Rijen, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan mevrouw

mr. H.C.J.A. Schilder-Riesouw, notaris te *Gilze en Rijen*;

- mr. W.A. van Rozen, tot 1 januari 2015 notaris te Apeldoorn, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. L.C. Kok**, notaris te *Apeldoorn*;

- mr. G.H. Smith, tot 1 januari 2015 notaris te Groningen, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. J.J. Plas**, notaris te *Groningen*;

- mr. J.C.H.J. Blekemolen, tot 1 januari 2015 notaris te Amsterdam, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. G.W. Gramser**, notaris te *Amsterdam*;

- mr. J. Blom, tot 1 januari 2015 notaris te Haarlemmermeer, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan mevrouw **mr. L.L.F. Velthuis**, notaris te *Haarlemmermeer*;

- mr. L.W.M. Kersten, tot 1 januari 2015 notaris te Mill en Sint Hubert, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan **mr. M. Wilhelm**, notaris te *Mill en Sint Hubert*;

- mr. J.C.M. van Schelven, tot 1 januari 2015 notaris te Westland, m.i.v. 1 juli 2015 toe te wijzen aan mevrouw **mr. J.W.A.P. Michels**, notaris te *Westland*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Derdegraads vrienden

Vrienden van mij gaan trouwen. Leuk om in de voorbereidingen betrokken te worden. Minder leuk wanneer je wordt gevraagd de huwelijkse voorwaarden op te stellen. Want, hoewel ik natuurlijk zeer geveleid ben dat mijn kennis op dit gebied zo hoog in achtting wordt genomen door het aanstaande bruidspaar dat zij mij het opstellen van dit zo belangrijke contract toevertrouwen, zouden zij hier nog steeds zo over denken wanneer er – zoals ik stiekem al vermoed – scheuren ontstaan in hun huwelijk en één van beiden een echtscheiding verzoekt?

HOGE DUNK

Waarschijnlijk in ieder geval één van beiden niet. Ik heb dan ook vriendelijk bedankt voor de eer, maar hen wel als hulp een deskundige blik aangeboden op een door een conculega opgestelde akte. Maar ach, toen bleek het toch niet te gaan om de hoge dunk van mijn kennis, maar bovenal werd gehoopt op een riante korting op het tarief – want ja, de huwelijksreis kost ook wat.

OUDERWETS

Deze 'vrienden' waren niet de eerste; het doet zich vaker voor, en het liefst bij vrienden van vrienden (van vrienden). Een tip die ik zo in de zomervakantie aan iedereen mee wil geven, is de volgende: ik heb inmiddels besloten om heel ouderwets zaken en privé gescheiden te houden en artikel 19 Wet op het notaris-ambt *à contrario* van toepassing te verklaren. Voor mij geen vrienden tot in de derde graad meer aan de besprektafel.

Kano

Drie kandidaat-notarissen schrijven bij toerbeurt de Kanocolumn. Elke maand doet een van hen verslag van de belevenissen en ervaringen als kandidaat-notaris. Om vrijuit te kunnen schrijven, ondertekenen ze de column slechts met 'Kano'.

20

CONCERT GEBOUW PLEIN 20 AMSTERDAM

- A five star office location
- State of the art
- Historic monument
- 2,300m² dividable floor areas

Verhuurinformatie:

DTZ : +31 (0)20 664 46 44   NL real estate: +31 (0)20 707 30 00   CBRE: +31 (0)20 626 62 91

Wat is de
overeenkomst tussen

Van Gogh

& Vermeer?

Beiden werden gesteund door een mecenas.

**Word ook mecenas en
lever een bijdrage aan de
geschiedenis van morgen.**

Ga naar www.dekunstvanhetgeven.nl
en ontdek de vele vormen van geven en
nalaten aan cultuur, natuur en wetenschap.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De kunst van het geven